זון אויפגאנג 5.53 — זון אונטערגאנג 6.57

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט

יעדן טאג

אידישע וואכרט

THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער: קלאר און קיל

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20, No. 180. Winnipeg, Tues. Sept. 9, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג

דינסטאג טז׳ אלול, תר״ץ.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY SEP 17 1930 ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

ענגלאנד שטימט איין צום באריכט פון מאנדאטן קאָמיסיע

הענדערסאָנס ענטפער אנערקענט פליכט פון קאָמיסיע צו קרי־טיקידן מאנדאטן מאכט. — זאָגט צו צו לייזן אימיגראציע און אנטוויקלונגס פראגע באלד ווי סימפּסאָנס באריכט וועט זיין פארטיק

פעלקער־ליגע פארזאמלונג נעמט אָן באריכט

(ספּעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע וואכרט" פון "איטא")

זשענעוא, סעפּט. (איטא). — שטיצ־דיק דעם באריכט פון דער מאנדאטן קאָ־מיסיע בנוגע ארץ ישראל אין דער פול־סטער מאס, האט היאלמאר פראקאָפּ, פון פינלאנד, רעפּאָרטער פון פעלקער־ליגע ראט, איבער מאנדאטן, געכטן אינדערפרי, ביי דער עפענונג פון דער פארזאמלונג, איבערגעגעבן זיינע אבסערוואציעס. די פעלקער־ליגע פארזאמלונג האט זיי איינ־שטימיג אָנגענומען, נאָכדעם ווי זי האט אויסגעהערט קורצע דערקלערונגען פון׳ם בריטישן אויסערן מיניסטער, ארטור הענדערסאָן, און פון פראנשייער פון יו־גאָסלאוויע און פערסיע.

דער ערשטער פונקט אויפ׳ן סדר היום איז געווען כ. פּראקאָפּס באריכט, וועל־כער איז געווען צעטיילט אין די פאלגנ־דיקע דריי טיילן:

1. א קורצער איבערבליק איבער דער ארבעט פון דער מאנדאטן קאָמיסיע.
2. אן ענטפער פון דער מאנדאטן קאָ־מיסיע צו די בריטישע באמערקונגען צו איר באריכט.
3. מ. פּראקאָפּס באשלוסן און זיין העזאָלוציע.

אויסדרוקנדיק זיין האָפענונג, אז די פארשיידענע באטראכטונגען וועלכע ער לייגט פאר וועלן זיין גענוג צו בארואיקן די געוויסע אומרואיקייט וואָס באמערקט זיך אין די באמערקונגען פון דער מאנדאָ־טען מאכט, האט כ. פּראקאָפּ פארגעשלאָ־גען פאר דעם ראט פון פעלקער־ליגע די פאלגנדיקע רעזאָלוציע:

"דער ראט פון פעלקער־ליגע, האבנדיק באטראכט דעם באריכט פון מאנדאטן קאָמיסיע און די באמערקונגען פון דער בריטישער רעגירונג, האט באשלאָסן צו אינסטרואירן דעם גענעראל־סעקרעטאר איבערצוגעבן דער בריטישער רעגירונג דעם באריכט פון דער מאנדאטן קאָמי־סיע און דעם באריכט פון דעם רעפּאָר־טער, אזוי גוט ווי די פּראָטאָקאָלן פון דער איצטיקער זיצונג. גלייכצייטיק

לארד ווילינגדאָן, גאָווערנאָר דזשענעראל פון קאנאדע

ארבעטסלאָזיקייט און טאריפן זיינען טעמע פון קורצער רעדע פון טראָן

ספּעציעלע סעסיע פון פארלאמענט געעפנט נעכטן. — מאקעגזי קינג פארערט אינפארמאציע וועגן טעטיקייטן פון רעגי־רונג ביז איצט

אטאוואָ, סעפּט. 8. — אין דער זייער קורצער רעדע פון טראָן, מיט וועלכער עס איז געעפנט געווארן די ספּעציעלע סע־סיע פון׳ם פארלאמענט, האט לארד ווי־לינגדאָן, גאָווערנאָר דזשענעראל פון קאָ־נאדע, אָנגעצייגט אויף דער שווערער אר־בעטסלאָזיקייט וואָס עס הערשט פארשלאָגן געווארן אין די טאריפן, מיט וואָס זי האפט צו פארבעסערן די לאגע אין לאנד.

די סעסיע איז געעפנט געווארן מיט רוגג געוויינלאכן פּאראד. די מיטגלידער פון ביידע הייזער זיינען געווען פּראָווי־מעלט אין סענאט צו הערן די רעדע פון טראָן.

איידער די רעדע פון טראָן איז געהאל־טען געווארן האט דאס הויז אויסגעקלינגען איר ספּיקער, — קאפּיטאן בלעק, פון יו־קאָן. דער אויסוואל איז געווען אן איינ־שטימיקער, געשטיצט פון דער אפּאזי־ציע.

פ. וו. טוירנבאל, רעדזשיינע, איז אויסגעטיילט געווארן דער כבוד פארצו־שלאָגן דעם אדרעס צו דער רעדע פון טראָן. ער איז געשטיצט געווארן פון א. קאָוואדאר, יוגאָסלאָוויע, סעפּט. 9. — א וועט אז ער קאָן ארונטערשלינגען מער שטיינדלאך ווי זיין פריינט, קאָסט דעם 9 יאריקן פערדינאנד ניקאלס, זיין לעבן. דאס אינגל האט ארונטערגעשלונגען 96 שטיינדלאך. אן אָפּעראציע האט נאָכגע־פאלגט און באלד איז געקומען דער טויט.

זיין חבר, אן עלטערער פון אים, האט בלויז געשפּאסט איבער אים און יערן מאָל וועז יענער האט געזאָגט אז ער האט ארונטערגעשלונגען א שטיינדל האט פערדינאנד ארונטערגעשלונגען צוויי שטיינדלאך.

היפּס קומט אין צייט צו פארדינען א "מצוה"

אטאוואָ, סעפּט. 8. — דעפּוטאט א. א. היפּס, נאָרד ווינניפּעג, האט שוין דאָ אריינגעבאָפּן א מצוה, נאָך איידער די זיצונגען פונם פארלאמענט האבן זיך געעפנט.

ווי באקאנט, איז דאס דער "וויהיפּ" פון דער פארטיי דער, וואָס באשטימט די פּלעצער פאר די מיטגלידער פון זיין פארטיי. האט זיך עס געמאכט אזוי, אז דעפּוטאט פּיער קאסגרעין, דער ליבעראלער "וויהיפּ", האט באַ־שטימט ניט אזא בכבוד׳קן פּלאץ פאר־דעם ליבעראלן דעפּוטאט, גענעראל יודישן פּיזעס. אין הויז פון סענאט, וואו עס ווערט געלייענט די רעדע פון טראָן. דער גענעראל האט דאָס ניט גע־וואלט ליידן, און האט געמאכט א "נים־בכבוד׳דיקע" באשערקונג אויפן חשבון פונם וויהיפּ. האט דאָס שוין דער לעצטער ניט געקאָנט פארטראָגן, און אין אפּארן דעם גענעראל מיט׳ן פּויסט אין ליינקן אויג אריין.

האט עס שוין געהאלטן ביי א גע־וואלדיגן אינגל דאָ האט זיך מר. סיפּס אריינגעמישט ווי א דידיל־שלום׳ניק און א לעגנער פון מלחמה אין האט עצער מען די צוויי דעפּיטאטן. זיי זיינען זיך צעגאנגען — דער גענעראל מיט א "סימן מובהק" אויף זיין אויג.

אינגל באצאָלט מיט זיין לעבן פאר א געוועט

קאָוואדאר, יוגאָסלאָוויע, סעפּט. 9. — א וועט אז ער קאָן ארונטערשלינגען מער שטיינדלאך ווי זיין פריינט, קאָסט דעם 9 יאריקן פערדינאנד ניקאלס, זיין לעבן. דאס אינגל האט ארונטערגעשלונגען 96 שטיינדלאך. אן אָפּעראציע האט נאָכגע־פאלגט און באלד איז געקומען דער טויט.

זיין חבר, אן עלטערער פון אים, האט בלויז געשפּאסט איבער אים און יערן מאָל וועז יענער האט געזאָגט אז ער האט ארונטערגעשלונגען א שטיינדל האט פערדינאנד ארונטערגעשלונגען צוויי שטיינדלאך.

נעזעלשאפטלאכער קאלענדאר

דינסטאג, סעפּט 9

ספּעציעלע פאראזאמ. פון יוגנד פרויען מיסטערהוד, 8 אוונט, אין י. מ. ה. א. זאל.

"א גלעזל טיי" צו דער עפענונג פונ׳ם מיטגלידערשאפט קאמפּיין פון מוטער־פאראיין פון פּרץ־שול, ביי מרס. קע־לער, 349 קאלדוויל עווע, 3 ביז 12.

וויכטיקע פאראזאמ. פון יוגנד קרייז פאר ארב. א״י, 8.30 אוונט, אין פאלקס שול, 285 סט. דזשאנס.

מיטוואך, סעפּט 10

"סילווער טי" פון מאקארוועטער לידיס סאס., ביי מרס. קאסאצקי, 417 קאָ־לערדזש עווע, 2.30 ביז 12 נ. מ.

"ברידזש און וויסט" פון ווינניפּעג טשאפּטער הדסה, 8.30 אוונט, אין ציון זאל.

פרייטאג, סעפּט 12

דעליטאנטן־הומאריסטישער אוונט, לעבעדיקע צייטונג און א. וו. 8.30 אוונט, אין ציון זאל, אויפן. "הנוער העובד". איינטריט פריי.

זונטאג, סעפּט 14

טעניטאג פאר׳ן הנוער־העובד אין א״י.

סיום התורה ביי מר. און מרס. מ. טעפלער, 671 סטעלא עווע. ספר פאר תפארת ישראל שול.

טעניטאג פאר׳ן מאונט כרמל קליניק, אויפסיזכט לידיס אקזילערי מ. כ. ק.

יוגנטאכער באנקעט צום שלום פון הנוער העובד קאמפּיין, 8.30 אוונט, אין ציון זאל.

אלגעס. פארזאמ. פון לידיס אקזילע־ري פון אוהל יעקב שול, 2.30 נ. מ., אין שול.

ווערש פון בעלגישן טראָן גע־באָרן געווארן

מזל טוב! א זון געבארן צום קרוין פרינץ און פרינצעסן אסטריד, פון בעל־גיע. מוטער און קינד זיינען האפנונגלאך אין גוטן צושטאנד. דער יונגער פרינץ וועגן ארום ניין פונט, און ער ווערט דער יורש צום בעלגישן טראָן וועגן זיין צייט וועט קומען.

—(::)—

בלעק איז דערוויילט געווארן ספּיקער פון הויז

אטאוואָ, אנטעריאָ, סעפּט. 9. — קאָ־פּיטאן דזאָרדזש בלעק, מיטגליד פון יו־קאָן איז דאָ געכטן דערוויילט געווארן "ספּיקער" פון פארלאמענט. זיין נאָמי־נאציע איז פארגעשלאָגן געווארן פון פרע־מיער ר. ב. בענעט און איז געשטיצט געווארן פון האָנ. יו. גאָטרי, יוסטיץ מיניסטער.

אנטלאָפענער פון געפענגניש מיט עלף יאָר צוריק צופעליק געכאפּט און וועט מוזן אָפּזיצן זיין טערמין, מיט א "סמיטשיק"

סימקא, אנט., סעפּט. 9. — פרענק סאטאן, איצט 30 יאר אלט, האט מיט עלף יאר צוריק, ווען ער איז געווען א בחור׳ל פון 19 יאר, דורכגעשניטן די גראטעס פון דער נאָרפאָלק קאונטי דזשייל, וואו ער האט געדארפט זיצן אכצן חדשים פאר גנבה, און האט גע־מאכט א געלונגענעם "ויברה".

ער האט פון דאן אן חתונה געהאט און ער איז געווארן א פיינער און חשוב׳ער באלעבאס ביי זיך אין שטעטל, געאכטעט אין א בריטן קריין פון פריינט. ער וואָלט אזוי אפשר אויסגעלעבט זיינע יאָרן אין עושר און אי׳ן כבוד, ווען עס מאכט זיך ניט אן אומגליקלאכער פאר אים צו־פאל.

מיט א וואָך צוריק איז סאטאן אריעס־טירט געווארן. אין וואטערפארד אויף א קליינער קלאָגע פון ברעכן די משקה גע־זעצן. אין געריכט, וואו מען האט זיך נעגריבלט אין זיין אלטן רעקאָרד, האט א שארפער אויג פון א פּאליציסט דער־קענט אין אים אט דעם בחור, וואָס איז מיט עלף יאָר צוריק אנטלאָפן פון גע־פענגניש.

סאטאן האט זיך ניט געקאָנט העלפן, — ער האט זיך מודה געווען אין אנטלוי־פען פון געפענגניש. דער געריכט האט געזוכט צו זיין מילד צו אים, נעמענדיק אין אָנבאטראכט זיין גוטן רעקאָרד פון דאן אן, זיין גוטן נאָמען און דעם פאקט, וואָס זיין פרוי, וועלכע האט ניט גע־וואוסט פון זיין אמאליקן רעקאָרד, איז איצט אין דעליקאטע אומשטענדן. ער איז דערפאר פאראורטיילט געווארן צום מינימום שטראָף, — צו דריי חדשים פאר אנטלויפן פון געפענגניש. אויסער די 18 חדשים וואָס ער דארף אָפּזיצן פאר זיין אמאליקער גנבה.

—(::)—

פלענער פאר גרויסער אויסברייטע־רונג פון מוניציפּאלער צענטראלער באהייצונג אָנגעצייכנט

פלענער פאר א מיליאָן־דאָלארדיקער אויסברייטערונג פון דעם מוניציפּאלן דאמף־באהייצונג פּלענען זיינען פארגע־שלאָגן געווארן פון דזש. גלאסקאָ, פאר־וואלטער פון סיטי היידראָ, צו דער סיוויק יוטיליטיס קאמיטע. לויט די פּלענער דארף די צענטראלע באהייצונג דורכגע־פירט ווערן אין די וואוין־געגנען פון אס־באר און שערבּרוק סטריטס, פארטערזש עווע. אין דעם אסיניבאין טייך.

לויט׳ן פּלאן דארף $750,000 אויסגע־געבן ווערן אין יאר 1931, — 400 טוי־זענט דאָלאר צו פארגרעסערן דעם פּלענט, און 350 טויזנט דאָל. אויף דורכפירן די רערן. די איבעריקע 250 טויזנט דאָל., דארפן אויסגעגעבן ווערן אין 1932.

וועגן לשנה־טובה׳ס קיין אויס־לאנד

ש. עלקין, פון נעשאָנאל בוק סטאָר, לאָזט וויסן, אז פון פּאסט אפּיס איז ער אינפארמירט געווארן, אז לשנה־טובה קארטלאך וועלכע מען שיקט קיין פּוילן, רוסלאנד, רומעניע און אנדערע לענדער, קאָן מען שיקן מיט א סענטיקן סטעמפּ, ווען דער קאָנווערט איז אפּן. אויפ׳ן קארטל דארף קיין זאך ניט געשריבן ווע־רען, אויסער דעם נאָמען פונ׳ם שיקער.

נעוועזענע ווינניפּעגער אידישע מיידל האלט ביי ווערן מואווי אקטריסע

דער לאנג־יאריקער חלום פון א ווי־ניפּעגער אידישער מיידל צו ווערן א מואווי אקטריסע, האלט אין פארווירק־לאכט ווערן. איר נאָמען איז אידיש סינ־גער, אבער איר מיידלשער נאָמען, ווי מען האט זי געקאָנט אין ווינניפּעג, איז אידיש טשערניק.

אידיש טשערניק איז אוועקגעפאָרן פון ווינניפּעג קיין האליוואוד מיט א יאר צו־ריק. דארטן האט זי זיך באקאנט מיט מר. פיל סיינגער, בראדוועס מאסטער פון צערעמאָניעס, און זי האט פאר אים חתונה געהאט.

מרס. סיינגער איז נעכטן געקומען צו־פאָרן פון האליוואוד צו נאסט צו אירע עלטערן, מר. און מרס. טשערניק, פּריט־שארד עווענוי. און זי דערוואַרטעט אין צוויי וואָכן ארום איר מאן דאָ צו נאסט. און נאָך זייער וואקאציע וועלן זיי אָפּ־פאָרן צוריק קיין האליוואוד. זי דער־וואַרטעט אין גיכן א קאָנטראקט וואָס דארף איר אנקומען פון ווארנער ברא־דערס, א גרויסע מואווי פירמע.

מיט טשערניק האט געפאָרעוועט איר התונה אויף זייער א ראָמאנטישן אופן. איר חופה איז פארגעקומען אויף א צע־פעלין, 4 טויזנט פוס אין דער לופטן.

אנגעלאָגט פאר אָנגעמען רעדע פון טראָן

פ. וו. טוירנבאל, רעפּוטאט פון רע־דזשיינע, וואו ער האט אין די וואלן געשלאָגן דעם געוועזענעם פינאנץ מיניס־טער דאנינג, האט פארגעשלאָגן דעם אדרעס אין ענטפער אויף דער רעדע פון טראָן, אין נאָמען פון דער קאָנסערווא־טיווער פּארטיי.

—(::)—

מרס. א. דזש. פרימאן, ווידערדער־ווילט פּרעזידענטן ביי הדסה קאָנווענ־שאָן אין אטאוואָ

מרס. מ. דיידי און מרס. ה. גאָלדבערג (קאלגארי) דערוויילט וויצע־פּרעזידענטנס פאר "וועסטערן דיוויזשאָן"

אטאוואָ, סעפּט. 9. — די נאָכמיטאָג־ריקע סעסיע פון דער הדסה קאָנווענשאָן נעכטן (מאָנטאָג) אין געווען פארנומען מיט באריכטן פון די וויצע־פּרעזידענטנס פון די דיוויזיעס: מרס. ד. דונקלמאן, מאָנטראָנטאָ; מרס. מ. רייזר, ווינניפּעג, און מרס. ס. קאָהען מאָנטרעאל.

פארשטעלנדיק פאר דער קאָנווענשאָן הענרי. א. טאָרי, פּרעזידענט פון דער פעלקער־ליגע געזעלשאפט פון קאנאדע, האט רבי נייטן קאלין, פון אטאוואָ, פאר־דאמט די אנטיסעמיטישע צייטונגען, וואָס האבן בעת די לעצטע וואָכן באהויפּ־טעט, אז די אירן קאָמבינירן זיך אין אן אינטערנאציאָנאלער ליגע קעגן דעם וואוילזיין פון קאנאדע.

"די אירן זיינען א פאָלק פון פרידן," — האט דער רבי געזאָגט. — "הדסה מוטערס דערצערן ניט זייערע קינדער צו שטארבן אויפ׳ן שלאכטפעלד, ווי די ספּארטאנישע מוטערס פלעגן טאָן, נאָר זיי לערנען זייערע קינדער צו לעבן פאר זייער לאנד. דאָס אידישע וואָרט "שלום" האט געקלונגען דורך דורות, און איז נאָך ביז היינט דער הערשנדיקער אידעאל פון אונזער פאָלק."

מר. טאָרי, דער גאסט רעדנער, האט איינגעשטימט אין זיין רעדע, אז דאָס אידישע פאָלק האט געטראָגן די בשורה פון פרידן, און ער האט אויסגעדריקט זיין האָפענונג פאר׳ן טאָג, ווען א פארשטענ־דיגע וועלט וועט עקזיסטירן.

די זיצונג האט אָנגענומען א צאָל רע־זאָלוציעס, איינשליסנדיק די פאָלגנדיקע: דר. הדסה זאָל האבן א ערלאכן מיט־גלידערשאפט קאמפּיין אין יונין; א פּראָ־פּאגאנדע וואָך איבער׳ן גאנצן לאנד זאָל דורכגעפירט ווערן אין דער וואָך פון חנו־כה; די קאנאדער הדסה זאָל שטיצן דעם סאנאטאָריום אין מוצא; אז צוויי נאציע־אנאל פאָנד טעג זאָלן דורכגעפירט ווערן, — חנוכה און פּורים.

די וואָלן זיינען דורכגעפירט געווארן, און די פאָלגנדיקע זיינען דערוויילט גע־ווארן:

מרס. א. דזש. פרימאן, פּרעזידענטן; מרס. ל. פריטש און מרס. ס. קאָהן, ווי־צע־פּרעזידענטנס. מזרח דיוויזיע; מרס. ד. טונקלמאן און מרס. א. סעליק, וויצע־פּרעזידענטנס, צענטראלע דיוויזיע; מרס. מ. דיידי און מרס. א. ה. גאָלדבערג, ווי־צע־פּרעזידענטנס, מערב דיוויזיע; מרס. ל. מיילער, ערן־קאסיערן, און מיס מ. גאָרפינקל, ערן־סעקרעטאר.

—(::)—

דריי אידן געטויט אין ארגענטינער אויפ־שטאנד

בוענאס איירעס, ארגענטינע, סעפּט. 9 (איטא). — אין׳ם אויפשטאנד וואָס איז אויסגעבראָכן דאָ שבת און וועלכער האָט זיך אנטוויקלט אין נאָסן־שלאכטן, זיינען דריי אידן געטויט און צען פאר־וואונדעט געווארן. צוויי די געטויטע איז חיים זאָזנבלאט, וועלכער איז געווען א פּאליציסט אין פּאלעסטינע.

—(::)—

פּאליציי שעף געטויט אין שלאכט מיט געגערס

דיריע, דזשאָרדזשיא, סעפּט. 9. — אין פּאליציי באאמטער איז געטויט גע־געווארן און דריי פארוואונדעט געווארן, — צוויי פון זיי אפשר שטערבלאך, — אין א שיסעריי מיט 2 ניט דערקענטע נעגערס. א געיעג ווערט איצט אָנגעפירט קעגן די נעגערס.

דער געטויטער איז דער פּאליציי שעף ראָבערט פרימאן. די שיסעריי איז אויס־געבראָכן ווען עס האט אנדערע פּאליציסטן האָבן געוואָלט ארעסטירן די צוויי נע־גערס, וועלכע האָבן זיך שפּעט ביינאכט ארומגעדרייט ארום א באנק און זיינען פארדעכטיקט געווארן, אז זיי זוכן צו באראויבן די באנק.

צוויי מענשן אומגעקומען נעכטן פון לויפנדיקע צוגן אין מאניטאבא

צוויי מענשן זיינען נעכטן געטויט גע־ווארן פון לויפנדיקע צוגן אין מאניטאָ־בא. איינער פון די אומגעקומענע איז א ווינניפּעגער.

טשארלס דאקסבורי, פון ווינניפּעג, 21 יאָר אלט, איז געטויט געווארן פון א פראכט צוג ארום ווילאו רענדזש. ער האט געפירט א מאטאָר און א פלוג איבער די רעלסן, און, כאָטש ער האט געהאט באַ־מערקט דעם אָנקומענדיקן צוג, האָט ער אָבער געטראכט, אז ער האט גענוג צייט אריבערצופאָרן די רעלסן. דער צוג האָט אים אָבער געטראפן, און זיין קערפּער איז צעשמעטערט געווארן.

טשארלס ע. בלעק, 60 יאָר, א פארמער פון מעקרירי, מאנ., איז געטויט געווארן פון א סי. ען. אר. צוג א האלבן מייל פון ניפּאוואָ. ווי דער אינדזשענער דערציילט, האָט ער באמערקט בלעקן גיין איבער׳ן באן־וועג און האָט אָנגעהויבן פייפן. בלעק האָט זיך אומגעקוקט, אָבער ער האָט זיך אפּנים אזוי צעמישט, אז ער האָט אָנגע־הויבן לויפן איבער דעם וועג, אנשטאָט אראָפּלויפן. דער לאָקאָמאטיוו און דריי וואגאָנען זיינען דורכגעפאָרן איבער אים, איידער דער צוג האָט זיך אָפּגעשטעלט.

עס ווערט באהויפּטעט, אז בלעק איז געלעגן אין שפּיטאל אין ניפּאוואָ, און דאָס האָט ער זיך ערשט אויסגעשריבן און איז געגאנגען אהיים.

(שלום אויף לעצטער זייט)

אנב - אורחא

פון מארק

שמועסן איבער טאָג פראגעס

"און דער ראָק קריכט אויף צוריק". — אידישער אויסדרוער. — דער ציר ניסטישער סטימולאנט. — דער אונ־טערשייד צווישן רעליגיע און ציוניזם. — א ציוניזם וואָס באפרייט פון אח־ריות׳ן.

די כוואליע פון "אויסדרוער רעקאָרדס" און טשעמפּיאנשיפּ געיעגן האָט אין אמע־ריקע האָט נאָך ווייט ניט אויסגעשעפּט זיך.

מיר זיינען נאָך ניט פארטיק מיט די מאנץ־אויסדרוער רעקאָרדס. מיר האלטן נאָך אין סאמע מיט׳ן בוים־זוצעריי רעקאָרדס.

און אט דערשיינט שוין אויפ׳ן אמערי־קאנער הימל א נייער שטערן.

איך ווייס ניט צי דער דאזיקער נייער שטערן וועט דערלייזן די וועלט, אדער אויב ער וועט כאָטש לייזן די פראגע פון ארבעטסלאָזיקייט אין אמעריקע גופא.

אבער דערווייל האָט ער אָנגעמאכט אין אמעריקע, דאכט זיך, מער טומל, ווי דער סאָציאליסטישער וואל־קאמפּיין אין ניו־יארק, כאָטש ער ווערט אויף ניט אָנגע־פירט באזונדערס באשיידן . . .

און די גרויסע פאסירונג פונ׳ם טאָג היינט אין אמעריקע איז אט וואס:

צוויי יונגעלייט זיינען געפאָרן פון ניו־יארק ביז קאליפאָרניע און צוריק, אין 42 טעג, אויף "רעווערס ניר", — דאָס הייסט מיט דעם אוטאָמאָביל הינטערשטן טייל פאראויס, און מיט׳ן פּנים צוריק...

נו, ווער ווייס, אפשר סימבאָליזירט די דאזיקע רייזע אמבעסטן אמעריקעס גייס־טיקן מצב:

— און דער ראָק קריכט אויף צוריק...

* * *

און אנטקעגן דעם וואס איר זאָגט אויס־דויער:

דוכט זיך מיר אָפּט אויס, אז וואָס ס׳איז שייך אויסדויער האָבן אידן גע־שלאָגן אלע רעקאָרדס און געוואונען אלע טשעמפּיאנשיפּס.

וואָס פאר א באדייטונג האָט אן אויס־דויער מאנץ פון א פאר חדשים אדער אפּ־זוצן א טויזנט שעה אויף א בוים, לגבי דעם אידישן אויסדויער פון דור־איין, דור־אויס, פון וויגעלע ביז צום קבר, שוין פאר א פאר טויזנט יאָר?

אויב אויסבאהאלטן פאר אזא לאנגער צייט איז בכלל זייער שווער, איז דאָס באזונדערס שווער, ווען מין גיסט אויף כסדר אין האלז לעפעלאך מיט מעדיצין, אויפצוהאלטן אייער נשמה, און ווען מען האלט אויף אין איין שרעקן מיט׳ן בי־טערן טויט, אויב איר ווערט זיך פאר׳עק־שנ׳ען און ניט אריינגעמען אט די באזונ־דער מעדיצין, וואָס דער אדער יענער דאקטער שרייבט אויף צו . . .

מען דארף דאָך זיין שטארקער פון איי־זען אויסצוהאלטן פון אזוינע דאקטוירים און אזוינע מעדיצינען!

* * *

ווי דער חשוב׳ער פירער פון דער קאָ־נאדער ציוניסטישער באוועגונג, א. דזש. פרימאן, האָט זיך אויסגעדריקט ביי דער הדסה קאָנווענשאָן ווען איז נאָר־וואס אָפּגעהאלטן געווארן אין אטאוואָ, אין ציר־ניזם איצט דאָס וואס פריער איז געווען רעליגיע: דער כח, וואָס האלט דאָס אי־דישע פאָלק צוזאמען און פארהיט די אידן פון אסיميלאציע.

איך שטים איין, אז דער ציוניזם האלט צוריק געוויסע אידן פון פולשטענדיקער אסיميלאציע; די אידן, וואָס האָבן אי־בערגעריסן אלע לעבעדיקע פארבינדונגען מיט׳ן אידישן פאָלק.

מיט דעם הכשר וואָס די אומות העולם האָבן געגעבן אויפ׳ן ציוניזם, האָבן די דאָ־זיקע עלעמענטן געפונען פאר מעגלאך צו שאפן א שטיקל פארבינדונג כאטש מיט׳ן עבר און מיט דעם מעגלאכן עתיד פונ׳ם אידישן פאָלק, אויב זיי האָבן פארלאָרן יערע פארבינדונג מיט זיין קעגנווארט.

זיי האָבן, מיט איין וואָרט, געקאָנט איצט ווערן אמעריקאנער, דייטשן, פאר־ליאקן און א. וו. פון צוניסטישן גלויבן, ווי זייערע טאטעס זיינען פריער געווען אזעלכע "פון משה׳ס גלויבן".

אבער דער מאכן־איד איז א איד, ווייל ער איז א איד, און ער נויטיקט זיך ניט אין קיין סטימולאנטן, אויסער די לעבע־דיקע פאקטן, וואָס סיי ער און סיי זיין סביבה פילן זיין אידישקייט, און ווייל ער האָט ניט וואוהין אויעקצוגיין פון איר.

און פאר די וואָס שטייען אויפ׳ן שייד־ווע צווישן אידישקייט און אסיميלאציע, איז דער ציוניזם אפּט אן אפּשוואכנדיקער פאקטאָר פאר זייער אידישקייט.

* * *

דער גוואלדיקער אונטערשייד פון רע־ליגיע און ציוניזם (פונקט ווי די סטימו־לאנטן באקאנט ווי "אידישיזם" און "העבריאיזם"), איז אט וואָס:

רעליגיע לייגט אריף גרויסע פארפליכ־טונגען אויף יעדן יחיד באזונדער. דער אָנהייבער פון רעליגיע מוז זיך אויסלעבן אליין רעליגיעז, און ניט באנוגענען זיך מיט אבסטראקטע רעליגיע; וואָס ער דארף אויסהעלפן אנצוהאלטן פאר׳ן כלל, אָבער ניט פאר זיך אליין.

ציוניזם אבער (און אזוי זיינען אין די אלן אויך אונזערע אידישיזם אבריאיזם) איז א מצוה פאר אנ־ערע, און ניט פאר זיך אליין.

מיט זייער קליינע אויסנאמען פון מענ־שען וואָס זיינען זיך מאקע מקריב פאר׳ן ציוניזם, קאָן דער דורכשניטלאכער ציר־ניסט אויסקויפן זיך מיט א שקל און מיט א בייטראג צום קרן־היסוד.

און דאָס ניט אים די אילוויע, אז ער איז שוין דערמיט יוצא פאר זיין נאציאָ־נאלן געוויסן, און האָט קיין שום התחיי־בות׳ן ניט צום אקטיוון קאמף פונ׳ם אי־דישן פאָלק פאר זיין עקזיסטענץ.

פאר אט די איז דער ציוניזם א גוטע באדעכטיקונג צו גיין אויפ׳ן וועג פון אסי־מילאציע.

אינדיאנישע אויפשטאנד אין מעקסיקע

אמעריקע שיקט אויס מיליטער

וואשינגטאָן, סעפּט. 9. — אין אמעריקע איז אויסגעשיקט א מיליטערישע אָפּטייל אויפן וועג צו מעקסיקע, אויפן אויפטראג פון פּרעזידענט הובער, אויפן אויפטראג פון אינדיאנישע אויפשטאנד אין מעקסיקע.

אנגלאנד שטימט אין צום באריכט פון מאנדאטן קאָמיסיע

הענדערסאָנס ענטפער אנערקענט פליכט פון קאָמיסיע צו קרי־טיקידן מאנדאטן מאכט. — זאָגט צו צו לייזן אימיגראציע און אנטוויקלונגס פראגע באלד ווי סימפּסאָנס באריכט וועט זיין פארטיק

פעלקער־ליגע פארזאמלונג נעמט אָן באריכט

(ספּעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע וואכרט" פון "איטא")

זשענעוא, סעפּט. (איטא). — שטיצ־דיק דעם באריכט פון דער מאנדאטן קאָ־מיסיע בנוגע ארץ ישראל אין דער פול־סטער מאס, האָט היאלמאר פראקאָפּ, פון פינלאנד, רעפּאָרטער פון פעלקער־ליגע ראט, איבער מאנדאטן, געכטן אינדערפרי, ביי דער עפענונג פון דער פארזאמלונג, איבערגעגעבן זיינע אבסערוואציעס. די פעלקער־ליגע פארזאמלונג האָט זיי איינ־שטימיג אָנגענומען, נאָכדעם ווי זי האָט אויסגעהערט קורצע דערקלערונגען פון׳ם בריטישן אויסערן מיניסטער, ארטור הענדערסאָן, און פון פראנשייער פון יו־גאָסלאוויע און פערסיע.

דער ערשטער פונקט אויפ׳ן סדר היום איז געווען כ. פּראקאָפּס באריכט, וועל־כער איז געווען צעטיילט אין די פאלגנ־דיקע דריי טיילן:

1. א קורצער איבערבליק איבער דער ארבעט פון דער מאנדאטן קאָמיסיע.
2. אן ענטפער פון דער מאנדאטן קאָ־מיסיע צו די בריטישע באמערקונגען צו איר באריכט.
3. מ. פּראקאָפּס באשלוסן און זיין העזאָלוציע.

אויסדרוקנדיק זיין האָפענונג, אז די פארשיידענע באטראכטונגען וועלכע ער לייגט פאר וועלן זיין גענוג צו בארואיקן די געוויסע אומרואיקייט וואָס באמערקט זיך אין די באמערקונגען פון דער מאנדאָ־טען מאכט, האָט כ. פּראקאָפּ פארגעשלאָ־גען פאר דעם ראט פון פעלקער־ליגע די פאלגנדיקע רעזאָלוציע:

"דער ראט פון פעלקער־ליגע, האבנדיק באטראכט דעם באריכט פון מאנדאטן קאָמיסיע און די באמערקונגען פון דער בריטישער רעגירונג, האָט באשלאָסן צו אינסטרואירן דעם גענעראל־סעקרעטאר איבערצוגעבן דער בריטישער רעגירונג דעם באריכט פון דער מאנדאטן קאָמי־סיע און דעם באריכט פון דעם רעפּאָר־טער, אזוי גוט ווי די פּראָטאָקאָלן פון דער איצטיקער זיצונג. גלייכצייטיק

לארד ווילינגדאָן, גאָווערנאָר דזשענעראל פון קאנאדע

היפּס קומט אין צייט צו פארדינען א "מצוה"

אטאוואָ, סעפּט. 8. — דעפּוטאט א. א. היפּס, נאָרד ווינניפּעג, האָט שוין דאָ אריינגעבאָפּן א מצוה, נאָך איידער די זיצונגען פונם פארלאמענט האבן זיך געעפנט.

ווי באקאנט, איז דאָס דער "וויהיפּ" פון דער פארטיי דער, וואָס באשטימט די פּלעצער פאר די מיטגלידער פון זיין פארטיי. האָט זיך עס געמאכט אזוי, אז דעפּוטאט פּיער קאסגרעין, דער ליבעראלער "וויהיפּ", האָט באַ־שטימט ניט אזא בכבוד׳קן פּלאץ פאר־דעם ליבעראלן דעפּוטאט, גענעראל יודישן פּיזעס. אין הויז פון סענאט, וואו עס ווערט געלייענט די רעדע פון טראָן. דער גענעראל האָט דאָס ניט גע־וואלט ליידן, און האָט געמאכט א "ניט־בכבוד׳דיקע" באשערקונג אויפן חשבון פונם וויהיפּ. האָט דאָס שוין דער לעצטער ניט געקאָנט פארטראָגן, און האָט אין אפּארן דעם גענעראל מיט׳ן פּויסט אין ליינקן אויג אריין.

האָט עס שוין געהאלטן ביי א גע־וואלדיגן אינגל דאָ האָט זיך מר. סיפּס אריינגעמישט ווי א דידיל־שלום׳ניק און א לעגנער פון מלחמה אין האָט עצער מען די צוויי דעפּיטאטן. זיי זיינען זיך צעגאנגען — דער גענעראל מיט א "סימן מובהק" אויף זיין אויג.

ווערש פון בעלגישן טראָן גע־באָרן געווארן

מזל טוב! א זון געבארן צום קרוין פרינץ און פרינצעסן אסטריד, פון בעל־גיע. מוטער און קינד זיינען האפנונגלאך אין גוטן צושטאנד. דער יונגער פרינץ וועגן ארום ניין פונט, און ער ווערט דער יורש צום בעלגישן טראָן וועגן זיין צייט וועט קומען.

—(::)—

בלעק איז דערוויילט געווארן ספּיקער פון הויז

אטאוואָ, אנטעריאָ, סעפּט. 9. — קאָ־פּיטאן דזאָרדזש בלעק, מיטגליד פון יו־קאָן איז דאָ געכטן דערוויילט געווארן "ספּיקער" פון פארלאמענט. זיין נאָמי־נאציע איז פארגעשלאָגן געווארן פון פרע־מיער ר. ב. בענעט און איז געשטיצט געווארן פון האָנ. יו. גאָטרי, יוסטיץ מיניסטער.

—(::)—

צו גאסט

פּיליפּ שעפּס, פון מאָנטרעאל, זון פון מר. און מרס. ב. שעפּס, 237

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

די איבערקערעניש אין ארגענטינע

א רעוואָלוציאָנערע כוואליע האָט לעצטנס ארומגעכאפּט די דרום אמעריקאנער רעפּובליקן. א צאָל אייפשטאנדן זיינען פאָרגעקומען, און רעגירונגען זיינען אומגעוואָרפן געוואָרן.

די כוואליע האָט איך פארכאפּט ארגענטינע, די גרעסטע און וויכטיקסטע פון די רעפּובליקן. — אין וועלכער מיר זיינען אנב באזונדערס פאר־אינטערעסירט, ווייל דאָרט עקזיסטירט א גרויסער, וויכטיקער אידישער ישוב. וועלכער האלט אין וואַקסן און אנטוויקלען זיך אין חשיבות. די רעוואָלוציע איז דאָרטן דערווייל געווען זיגרייך, דער אראָפּגעוואָרפענער פּרעזידענט געפינט זיך א געפאנגענער אין די הענט פונ'ם רעבעלירנדיקן מיליטער, און דער אָנפירער פון דער איינשטאנדס ארמיי האָט זיך פּראָקלאמירט פאר דעם צייטווייליקן פּרעזידענט פון דער רעפּובליק.

פאר אונז דאָ, וואָס זיינען געוויינט געוואָרן צו שטאנדהאפטע דעמאָקראטישע רעגירונגען, איז שווער פאָרצושטעלן זיך און באגרייפן, וואָס איינגנטלאך קומט פאָר אין ארגענטינע און אין די אנדערע דרום אמעריקאנער לענדער. איין זאך זעט אונז אָבער אויס צו זיין זיכער: די "רעוואָלוציעס" אין די לענדער זיינען נים דאָס וואָס מיר פארשטייען געוויינלאך אונ־טער דעם וואָרט, — נים קיין סאָציאלע איבערקערעניש, וואו איין קלאס שטויסט ארויס דעם צווייטן און פארנעמט זיין ארט ווי א הערשנדיקער קלאס. גיכער איז דאָס אן אויפשטאנד פון איין קליקע, וואָס האָט זיך אויסגעהונ־גערט נאָך מכאט, קעגן אן אנדערער, וואָס איז צו לאנג געזעסן "ביי דער קאָ־ריטע", און האָט אזוי ארויסגערופן דעם פארדראָס פון די אנדערע, וואָס האָבן אויך א יצר־הרע צו דער "קאָריטע".

אין די דרום אמעריקאנער לענדערבכלל, כאָטש נאָמינאל זיינען זיי דעמאָקראטישע לענדער, געפינט זיך די פּאָליטישע און עקאָנאָמישע מאכט אין די הענט פון א קליין הייפעלע "וויכטיע" הערשער. די גרויסע מאסן פון פאָלק באשטייען אָדער פון ריין־בלוטיקע אינדיאנער און טייללווייז נעגערס (געוועזענע שקאַאפן), אָדער פון געמישטע ראסן. די דאָזיקע מאסן לעבן אין אָרימקייט, נים און גערדיכטער פינסטערניש, און זיי קאָנען זייער לייכט אויסגענוצט ווערן פון פארשיידענע אוואנטיוריסטן פאר זייערע אייגענע צוועקן.

אין די דאָזיקע לענדער, — פון מעקסיקאָ ביז ארגענטינע, — איז די מאכט פאקטיש אלעמאָל אין א גרעסערער אָדער קלענערער מאָס א דיקטאָטאָרישע. פּרעזידענטן פארכאפּן זייער אפט די מאכט מיט דער הילף פון וואפן, און ווען זיי ווערן אפילו דערווייל כלומר'שט אויף א געזעצלאכן אופן ווערן אין די וואלן דורכגעפירט אזעלכע שווינדלעריין און גוואלד־טאטן, אז זיי שפּיגלען בשום אופן נים אָפּ דעם ווילן פון פאָלק, דאָס איז שיר נים א כלל אין אָט די צענטראל און דרום אמעריקאנער רעפּובליקן, מיט זייער וויניק אויסנאמען.

און, געלינגט שוין א קליקע ארייצוכאפּן די מאכט אין די הענט, איז זי זייער שווער דערנאָך ארויסצושטויסן. זי זעט שוין, אז די וואלן זאָלן גיין אזוי, ווי זי ווינשט. אנדערע אוואנטיוריסטן, וואָס ווילן אויך אַ חלק אין דעם רעגירונגס שיסל, קאָנען דאָס נים דערגרייכן, סיידן דורך אן אויפשטאנד

און אזוי ווי די ברייטע מאסן פון פאָלק לעבן אין ארימקייט און אין פינסטערניש, איז עס גאָר נים שווער אויסצונוצן זיך מיט זייער אומצו־פרידענהייט. מען דארף זיי בלויז אנווייזן אוי די מעשים תעתועים פון דער הערשנדיקער קליקע. — און די דארף מען ווייט נים זוכן. — און מאכן זיי געוויסע צוזאָגן, זיי זאָלן אונטערשטיצן וועלכן ס'איז אויפשטאנד.

דאָס איז וואָס די דארשטיקע נאָך מאכט אוואנטיוריסטן טוען, און דאָס געלינגט זיי גאנץ אָפט. און אויפ'ן אָרט פון איין קליקע פאלט די מאכט אריין אין די הענט פון אן אנדער קליקע. וואָס איז אָפטמאָל נאָך ערגער פון דער ערשטער.

די איבערקערעניש אין ארגענטינע קאָן דערפאר דערווייל נים באַ־טראכט ווערן ווי אן אומבייט צום בעסערן. אמת, א דיקטאטאָר איז געפאלן, אָבער עס איז נאָך א גרויסער ספק, אויב דער נייער דיקטאטאָר, געשטיצט פונ'ם מיליטער, וועט זיין בעסער. אלע גוטע הבטחות וואָס ער קאָן איצט מאכן און די שיינע לאָזונגען מיט וועלכע ער קאָן זיך איצט באנוצן קאָנען אוועק מיט'ן ווינט, אזוי שנעל ווי ער וועט דערפילן, אז ער האָט די מאכט פולשטענדיק אין זיינע הענט.

אזוי איז די לאגע, ווי זי זעט אונז אויס. טאָמער וועט זיך שפּעטער ארויסווייזן, אז מיר מאכן א טעות אין אונזער אָפּשאצונג פון דער לאגע, וואָלטן מיר געווען זייער צופרידן צו אנערקענען דעם טעות.

דר דורכפאל פון די כותל־מערבי פארהאנדלונגען

דער פארזוך וואָס איז לעצטנס געמאכט געוואָרן צונויף צו פירן דעם אידישן און דעם אראבישן צד, זיי זאָלן צווישן זיך אויף א פרידלאכן אופן שליכטן דעם כותל־מערבי סכסוך, וועלכער האָט אַרויסגערופן אזויפיל בייז בלוט און וועלכער האָט געדיגט ווי דער פונק וואָס האָט אויפגעריסן די פאָ־ראיאריקע אויסברוכן, — דער פארזוך, ווי עס ווערט באריכטעט פון ירו־שלים, איז דורכגעפאלן. נאָכדעם ווי די פארהאנדלונגען צווישן ביידע צדדים זיינען פאר א היכשער צייט אָנגעגאנגען, זיינען זיי אונטערגעבראָכן גע־וואָרן, אן האָפענונגען אויף זייער באנייאנג.

די אורזאך פונ'ם צוזאמענברוך איז דעם גראנד מופתי עקשנות. צוזאמען ריידן זיך קאָן מען דאָך נאָר דאן, ווען ביידע צדדים זאָלן איינגיין אויף געוויסע פשרות. אין דעם פאל האָט אָבער דער מופתי, פאר דעם אראַ־בישן צד, נים געוואָלט גיין אויף קיין שום קאָמפּראָמיסן, און אונטער אזעל־כע אומשטענדן איז, נאָטירלאך, געוואָרן איבעריק די פאָרזעצונג פון די פארהאנדלונגען.

אָבער דאָך וועלן די אָנגעפירטע פארהאנדלונגען ברייגגען געוויסע רעזולטאטן. עס וועט איצט פאר אלעמען ווערן קלאָר, אז דער מופתי וויל נים קיין פרידלאכע לייזונג פון דער פראגע. מען וועט דערפון מוזן דריגגען, אז די כותל־מערבי פראגע איז פאר אים נוויטיק, זי זאָל דינען ווי ברען־שטאָף אָנצוהאלטן ווייטער די שנאה.

די מאנדאטן קאָמיסיע פון דער פעלקער־ליגע האָט אין איר באריכט נאָכאמאָל באשטעטיקט, אז די וועלט דערוואָרט פון ענגלאנד זי זאָל דערפילן אירע פארפליכטונגען צו די אידן. די ענגלישע רעגירונג אליין אנערקענט די דאָזיקע פארפליכטונגען, כאָטש זי טענה'ט, אז זי האָט זיי ביז איצט אויך, אין די גרעניצן פון אירע מענדאטן, דערפילט.

דער מופתי, מיט זיין עקשנות, טרעט אזוי ארויס קעגן דער גאנצער וועלט, און דאָ פארמעסט ער זיך נים לויט זיינע כוחות. די וועלט וועט איצט זעען, אז די אידן זיינען צו גיין אויף פשרות. — דאָס האָבן זיי דער־וויזן ביי די כותל־מערבי פארהאנדלונגען, און דאָס איז באשטעטיקט גע־וואָרן מיט דר. ווייצמאנס דערקלערונג ביים אקציאָנס־קאָמיטעט אין בערלין, וואו ער האָט פארגעשלאָגן א צווייי־נאציעס שטאט אין פאלעסטינע. אלע קאָנען איצט זעען, ווער עס שטערט צו א פרידלאכער לייזונג פון דער פאָ־לעסטינער פראגע.

דאָס וועלן אויך איינזעען די קליגערע און מעסיקערע אראבישע פּי־רער. שוין הערט זיך אין זייערע ריינען א שטים פון אומצופרידנהייט מיט דעם מופתיס עקסטרעמער פאָליטיק, און אָט די אומצופרידנהייט, קאָן מען זיך פארשטעלן, וועט וואקסן: די בעסערע פירער וועלן נים וועלן אריינצי־גען די אראבער אין א קאָמף קעגן דער גאנצער וועלט.

דר איבערקערעניש אין ארגענטינע

א רעוואָלוציאָנערע כוואליע האָט לעצטנס ארומגעכאפּט די דרום אמעריקאנער רעפּובליקן. א צאָל אויפשטאנדן זיינען פאָרגעקומען, און רע־גירונגען זיינען אומגעוואָרפן געוואָרן.

די כוואליע האָט אויך פארכאפּט ארגענטינע, די גרעסטע און וויכ־טיקסטע פון די רעפּובליקן. — אין וועלכער מיר זיינען אנב באזונדערס פאר־אינטערעסירט, ווייל דאָרט עקזיסטירט א גרויסער, וויכטיקער אידישער ישוב. וועלכער האלט אין וואַקסן און אנטוויקלען זיך אין חשיבות. די רעוואָ־לוציע איז דאָרטן דערווייל געווען זיגרייך, דער אראָפּגעוואָרפענער פּרעזי־דענט געפינט זיך א געפאנגענער אין די הענט פונ'ם רעבעלירנדיקן מילי־טער, און דער אָנפירער פון דער איינשטאנדס ארמיי האָט זיך פּראָקלאמירט פאר דעם צייטווייליקן פּרעזידענט פון דער רעפּובליק.

פאר אונז דאָ, וואָס זיינען געוויינט געוואָרן צו שטאנדהאפטע דע־מאָקראטישע רעגירונגען, איז שווער פאָרצושטעלן זיך און באגרייפן, וואָס איינגנטלאך קומט פאָר אין ארגענטינע און אין די אנדערע דרום אמעריקא־נער לענדער. איין זאך זעט אונז אָבער אויס צו זיין זיכער: די "רעוואָלו־ציעס" אין די לענדער זיינען נים דאָס וואָס מיר פארשטייען געוויינלאך אונ־טער דעם וואָרט, — נים קיין סאָציאלע איבערקערעניש, וואו איין קלאס שטויסט ארויס דעם צווייטן און פארנעמט זיין ארט ווי א הערשנדיקער קלאס. גיכער איז דאָס אן אויפשטאנד פון איין קליקע, וואָס האָט זיך אויסגעהונ־גערט נאָך מכאט, קעגן אן אנדערער, וואָס איז צו לאנג געזעסן "ביי דער קאָ־ריטע", און האָט אזוי ארויסגערופן דעם פארדראָס פון די אנדערע, וואָס האָבן אויך א יצר־הרע צו דער "קאָריטע".

אין די דרום אמעריקאנער לענדערבכלל, כאָטש נאָמינאל זיינען זיי דעמאָקראטישע לענדער, געפינט זיך די פּאָליטישע און עקאָנאָמישע מאכט אין די הענט פון א קליין הייפעלע "וויכטיע" הערשער. די גרויסע מאסן פון פאָלק באשטייען אָדער פון ריין־בלוטיקע אינדיאנער און טייללווייז נעגערס (געוועזענע שקאַאפן), אָדער פון געמישטע ראסן. די דאָזיקע מאסן לעבן אין אָרימקייט, נים און גערדיכטער פינסטערניש, און זיי קאָנען זייער לייכט אויסגענוצט ווערן פון פארשיידענע אוואנטיוריסטן פאר זייערע אייגענע צוועקן.

אין די דאָזיקע לענדער, — פון מעקסיקאָ ביז ארגענטינע, — איז די מאכט פאקטיש אלעמאָל אין א גרעסערער אָדער קלענערער מאָס א דיקטאָ־טאָרישע. פּרעזידענטן פארכאפּן זייער אפט די מאכט מיט דער הילף פון וואפן, און ווען זיי ווערן אפילו דערווייל כלומר'שט אויף א געזעצלאכן אופן ווערן אין די וואלן דורכגעפירט אזעלכע שווינדלעריין און גוואלד־טאטן, אז זיי שפּיגלען בשום אופן נים אָפּ דעם ווילן פון פאָלק, דאָס איז שיר נים א כלל אין אָט די צענטראל און דרום אמעריקאנער רעפּובליקן, מיט זיי־ער וויניק אויסנאמען.

און, געלינגט שוין א קליקע ארייצוכאפּן די מאכט אין די הענט, איז זי זייער שווער דערנאָך ארויסצושטויסן. זי זעט שוין, אז די וואלן זאָלן גיין אזוי, ווי זי ווינשט. אנדערע אוואנטיוריסטן, וואָס ווילן אויך אַ חלק אין דעם רעגירונגס שיסל, קאָנען דאָס נים דערגרייכן, סיידן דורך אן אויפשטאנד

און אזוי ווי די ברייטע מאסן פון פאָלק לעבן אין ארימקייט און אין פינסטערניש, איז עס גאָר נים שווער אויסצונוצן זיך מיט זייער אומצו־פרידנהייט. מען דארף זיי בלויז אנווייזן אוי די מעשים תעתועים פון דער הערשנדיקער קליקע. — און די דארף מען ווייט נים זוכן. — און מאכן זיי געוויסע צוזאָגן, זיי זאָלן אונטערשטיצן וועלכן ס'איז אויפשטאנד.

דאָס איז וואָס די דארשטיקע נאָך מאכט אוואנטיוריסטן טוען, און דאָס געלינגט זיי גאנץ אָפט. און אויפ'ן אָרט פון איין קליקע פאלט די מאכט אריין אין די הענט פון אן אנדער קליקע. וואָס איז אָפטמאָל נאָך ערגער פון דער ערשטער.

די איבערקערעניש אין ארגענטינע קאָן דערפאר דערווייל נים באַ־טראכט ווערן ווי אן אומבייט צום בעסערן. אמת, א דיקטאטאָר איז געפאלן, אָבער עס איז נאָך א גרויסער ספק, אויב דער נייער דיקטאטאָר, געשטיצט פונ'ם מיליטער, וועט זיין בעסער. אלע גוטע הבטחות וואָס ער קאָן איצט מאכן און די שיינע לאָזונגען מיט וועלכע ער קאָן זיך איצט באנוצן קאָנען אוועק מיט'ן ווינט, אזוי שנעל ווי ער וועט דערפילן, אז ער האָט די מאכט פולשטענדיק אין זיינע הענט.

אזוי איז די לאגע, ווי זי זעט אונז אויס. טאָמער וועט זיך שפּעטער ארויסווייזן, אז מיר מאכן א טעות אין אונזער אָפּשאצונג פון דער לאגע, וואָלטן מיר געווען זייער צופרידן צו אנערקענען דעם טעות.

דייטשע אידן זיינען באַאומרואיגט צוליב דעם אויס־גאנג פון די קומענדע פּארלאַמענט וואלן

(ספּעציעל פאר "דאָס אידישע וואָרט")

פון דר. ברונא ווייל

די וואל־קאמפּאניע וואָס גייט איצט אָן אין דייטשלאנד ערב די פארלאמענט וואלן וואָס קומען פאָר דעם 14טן סעפּטעמבער, איז דורכגערונגען מיט א שטארקע אנ־טיסעמיטישע הצעע. וואָס ווערט אָנגע־פירט מצד דער עקסטרעמער פאשיסטי־שער פּארטיי, די נאַציאָנאל סאָציאליסטן. די אידישע פירער האלטן אז צוליב דעם איצטיקן עקאָנאָמישן קריזיס וואָס הערשט איצט אין דייטשלאנד, געפינען די פאָ־אן זיי דערוואָרנען, אז די נאַציאָנאל סאָ־ציאליסטן וועלן דערווייל צום קומענדיקן פּארלאמענט ארום 60 דעפּוטאטן.

דר. ברונא ווייל, דער וויצע־פּרעזידענט פון דעם "צענטראל פאראיין פון די דייט־שע בירגער פון אידישן גלויבן", איז איי־נער פון די פּראָמינענטסטע פאָליטישע פירער אין דייטשלאנד און איינער פון די גרינדער פון דער נייער קאָנסטיטוציאָנע־לער פּארטיי. דר. ווייל, וועלכער גיט דאָ אן איבערזיכט וועגן דער פאָליטישער לאָ־גע אין דייטשלאָנד איז אויך דער איינצי־קער אידישער קאַנדידאַט פון בערלין אויף דער וואל־ליסט פון דער נייער קאָנסטיטו־ציאָנעלער פּארטיי.

רעדאקציע פון "איטא".

אין געוויסע הינזיכטן קאָן מען די איצטיקע פּעריאָדע פון אנטיסעמיטיזם פארגלייכן מיט די אכציקער יאָרן. מען קאָן זאָגן, אז איצט האָט דער אנטיסע־מיטיזם ארומגעכאפּט א גרעסערן טייל פון דער דייטשער באפעלקערונג. דער דוחקפאל אין דער מלחמה און די אָנ־צוגערייגנטע עקאָנאָמישע לאגע האָבן אנטיסעמיטיש לאגע גראד אנטיסעמי־טישע געפילן און אין א געוויסן גראד האָט מען זיי. גענומען באנוצן אויפ'ן באזיס פון מאָדערנעם אנטיסעמיטיזם. זיין באזיס איז אנדערש ווי ער איז גע־ווען אין די אכציקער יאָרן, און אויך אין דער גאנצער מלחמה פּעריאָדע. אין יע־נער צייט האָט זיך דער אנטיסעמיטיזם געזוכט צו רעכטפערטיקן אויפ'ן סמך פון עפּישע, מאָראלישע און אפילו פון רעליגיעזע טעמים. איז ער נאַציאָנאל און איז פארבונדן מיט'ן ראסן אנטיסעמיזם. אין דייטשלאנד טראָגן זיך איצט ארום, אומגליקלאכערווייזע, זייער שטארקע ראַ־מאנטישע און מיסטישע אידיען וועגן דער דאָזיקער טעמע, וואָס זיינען וויסנ־שאפטלאך אומבאגרינדעט. דאָס איז אזוי קאָנטיק אין דעם פאל פון "דער נאַ־ציאָנאל סאָציאליסטישער לערע, וועלכע איז די גרעסטע געפאר פארן דייטשן דענטום. מען זוכט צו צעטיילן די דייטשן לויט זייער אָפּשטאם און מען וויל אריינ־ברייגגען אין דייטשע קעפּ די איינרעדע־נישן, אז זיי זיינען פון א העכערער ראַ־סע.

וואָס די דאָזיקע מאָדערנע אנטיסע־מיטן וויל איינרייד אין, אז זיי קאָנען זייערע באהויפּטונגען באגרינדן לויט א וויסנשאפטלאכער טעאָריע, מיט דעם נייע עם אנטיסעמיטיזם גיבן זיך אָפּ די ראסן טעאָרעטיקער ווי דר. גענטהער, דער פּראָפעסאָר פון דער אנטיסעמיטישער ראסן פארשונג, וועלכער איז באשטימט געווארן אלס פּראָפעסאָר אין דעם יענא אוניווערסיטעט פון דעם נאַציאָנאל סאָ־ציאליסטישן בילדונגס אינסטיטוט אין טו־רינגיא. אויך דר. פריטץ, זיי צילן זיך צו פאנאנדערטייל די באפעלקערונג פון דייטשלאנד, זיי אָפּצווייפן פון די אידן, און זיי ווילן דיי איינסטיילונג מאכן מיט פינף גראדן. זיי שטעלן ארויס איין גרוי־פע, אז זי באוויצט די בעסטע מענשלאכע בלוט, און זי דארף שטיין העכער פון אלע דייטשן. דער געדאנק, אז מען זאָל באלאנגען צו דער אויסגעצייכנטער ראַ־סע רייצט אויף א נאטירלאך די פאנטאַ־זיע פון די מאסן. אָט דער טעאָריע האָ־בען די נאַציאָנאלע סאָציאליסטן צו פארדאנקען זייער דערפאָלג אין דעם גע־זעלשאפטלאכן דייטשן לעבן.

ביז איצט האָבן זיך די דייטשע לי־בעראלע און דעמאָקראטישע עלעמענטן וועלכע האָבן זייער פארלאָמענטארישער פארטרעטערשאפט אין דער פאָלק פאר־טיי און אין דער דעמאָקראטישער פאר־טיי, אין דער צענטער פּארטיי, און אין די צוויי ארבעטער פּארטייען, די סאָציי־אל דעמאָקראטן און די קאָמוניסטן, זיך געהאלטן ווייט פון דער טעאָריע. אומ־גליקלאכערווייזע האָט די דייטשע פאָלק־פּארטיי, לעצטנס, זיך א סך דערווייטערט פון די ליבעראלע טראדיציעס זייערע. זיי האָבן אין טורינגיא זיך אָנגעשלאָסן מיט דער נאַציאָנאל סאָציאליסטישער פּארטיי, וועלכע האָבן די חזנות אנטוויקלט צו א הויכער מדרגה פון קונסט און וויסנ־שאפט.

הגם לעצטנס האָט צו אונזער גרויס באדויערן דאָס חזנות גענומען ארייגנטרע־טען אין א פאוע פון שטארקער ירידה און גענומען גיין באלד אראָפּ; פאלירנ־דיק טייללווייז דעם יסוד אונטער זיך און דעם גרויס אינטערעס וואָס האָט שטענ־דיק געהאט ביים פאָלק — פארשיידענע שטרויכלונגען האָבן די לעצטע יאָרן דאָס חזנות באגעגנט אויף איר וועג, וואָס פארשטויסן און פארשווענכען איר אין א גרעסערער מאָס צום אָפּגרונד. מיר ווייסן אָבער וואויל און ווילן עס זיכער אויך קיינמאָל נים פארגעסן די גאָר וויכטיקע ראָל וואָס חזנות האָט פאר אזוי פיל הונ־דערטער יאָרן געשפּילט אין דעם לעבן פון יעדן אידן "פון זיין וויגעלע ביז צום קבר, פון זיין מזל טוב ביז צום עליו השלום", און אויך אין דעם אלגעמיינעם אידישן רעליגיעזן לעבן קולטורעל געזעלשאפטלאכן לעבן.

און דאריבער מיין איך, אז דוקא איצט אין א צייט ווען עס טראָגן זיך ארום אזעלכע פּעסימיסטישע ווינטן אין דעם חזנ'ישן לאגער, פארדינט די וויכטיקע ארבעט פון אליהו זאלודקאווסקי א נאָר מער פילפאכיקן באדייטענדן אינטערעס און דערמוטיקונג.

* * *

ביי דער זעלבער געלעגנהייט איז שוין אויך ווינשנסווערט כאָטש אין קורצן באַ־קאנט צו מאכן דעם לעזער אויך איבער אליהו זאלודקאווסקי'ס פערזענלאכקייט.

דער נאָמען זאלודקאווסקי איז געווען גאנץ ווייט אין ברייט באליבט אויף אויף יענער זייט ים, אויף די פארשיידענע הויכע חזנ'ישע אמטן אין פוילן, רוסלאנד און ענגלאנד. א. זאלודקאווסקי האָט אי־ן בעראל ארויסגערופן די טיפסטע אכטונג און ברייטסטע אנערקענונג נים נאָר אלס באנאבטער מוזיקאלישער חזן "און כאָפּ־פּאזיטאָר, נאָר אויך אלס קולטורעלער עסקן און מוזיקאליש־ליטעראַרישער מיט־ארבעטער פון איינינקע אָנגעזעענסטע אי־דישע און העבריאיאישע צייטונגען. חזן זאלודקאווסקי איז אויך געווען דער דער־פאָלגרייכער מוזיקאלישער רבי פון א גאנצער רייע תלמידים, וועלכע זיינען שוין צו הייגטיקן טאָג זייער באריימטע און גאָר גרויסע חזנים אדער דיריגענטן. עס וועט געגוג זיין בכדאי צו דערמאָנען דעם פאקט, אז איינער פון זיינע תלמי־דים מובהקים האלט אָן איצט מיט דער־פאָלג איינעם פון די גרעסטע חזנ'ישע אמטן אין פוילן און אפשר אויך פון גאנץ אייראָפּע. דאָס איז די באריימטע טאל־מאצקער שול אין וואַרשע, וואו עס האָט נים לאנג צוריק באטראָטן סיראָטעס שטעלע זאלודקאווסקי'ס א תלמיד משה קוסיווצעקי, וועמעס ביאָגראפיע עס גע־פינט זיך אין זעלבן בוך און פארנעמט פולע צוויי זייטן.

אויך פון זיינע תלמידים דיריגענטן איז געווען אנגעוויזן אויפ'ן יונגן באנאבטן ווילנער דיריגענט ח. גלעזער, וועלכער האָט שוין אלס 17 יאָריקער בחור'ל גע־דורך די גרויסע אקאדעמישע געבילדעטע חזנים, וועלכע האָבן די חזנות אנטוויקלט צו א הויכער מדרגה פון קונסט און וויסנ־שאפט.

הגם לעצטנס האָט צו אונזער גרויס באדויערן דאָס חזנות גענומען ארייגנטרע־טען אין א פאוע פון שטארקער ירידה און גענומען גיין באלד אראָפּ; פאלירנ־דיק טייללווייז דעם יסוד אונטער זיך און דעם גרויס אינטערעס וואָס האָט שטענ־דיק געהאט ביים פאָלק — פארשיידענע שטרויכלונגען האָבן די לעצטע יאָרן דאָס חזנות באגעגנט אויף איר וועג, וואָס פארשטויסן און פארשווענכען איר אין א גרעסערער מאָס צום אָפּגרונד. מיר ווייסן אָבער וואויל און ווילן עס זיכער אויך קיינמאָל נים פארגעסן די גאָר וויכטיקע ראָל וואָס חזנות האָט פאר אזוי פיל הונ־דערטער יאָרן געשפּילט אין דעם לעבן פון יעדן אידן "פון זיין וויגעלע ביז צום קבר, פון זיין מזל טוב ביז צום עליו השלום", און אויך אין דעם אלגעמיינעם אידישן רעליגיעזן לעבן קולטורעל געזעלשאפטלאכן לעבן.

אין דער צייט, ווען זאלודקאווסקי איז געווען חזן אין פוילן האָט ער בדעה גע־האט צו עפענען א גרעסערע חזנים שולע אויף וועלכער ער האָט שוין געזאָלט האָבן באקומען איבערגעגעבן די פארבליבענע קאָנצעסיע פון דער אלמנה פון באריימטן חזן־קאָפּפּאוויטצער בירבוים ז"ל, וועלכער האָט געהאט אָנגעהאלטן אזא שולע אין טשענסטאָכאָוו. אויך די וילנער אידישע קאָנסערוואטאָריע האָט געהאט בדעה צו גרינדן א ספּעציעלן קורס פאר חזנות ביי דער מיטווערקונג פון אליהו זאלודק־קאווסקי אין דעם גוט באקאנטן חזן קאָמ־פּאזיטאָר א. מ. בערענשטיין. נאָר די אומגינסטיקע פּאָליטישע סיטואציע, ווי אויך די שלעכטע עקאָנאָמישע אומשטענ־דען אין פוילן זיי יענער צייט האָבן דאָס אלע פלעגער צו נישט געמאכט אין אגב אין א. זאלודקאווסקי צו דערזעלבער צייט אנגאשירט געוואָרן אויף אן אָנגעזעענעם חזנ'ישן פאסטן אין ענגלאנד.

עס מעג אָבער צום פאָרדינטן שבח פון אליהו זאלודקאווסקי אויך דערמאָנט ווע־רען אז אויסער זיין גרויסער מוזיקאלי־שער און וועלטלאכער בילדונג מיט וועל־כער ער איז באוואפנט איז ער אָבער אויך צו דער גלייכער צייט אָנגעלאָדן מיט טי־פע תלמודישע ידיעות און איז דערפאר מאקע מיט רעכט באצייכנט געווען אויף יענער זייט ים צווישן זיין ברייטן קרייז מוזיקאלישע פריינט און פארערער ניט נאָר אלס אידישער מוזיק־אוטאָריטעט נאָר אויך אלס מלמוד און משכיל.

פאר די לעצטע פיר יאָר פארנעמט א. זאלודקאווסקי זיין חזנ'ישן אמט אין דעם טעמפּל "שערי צדק" אין דעטראיט, מיש. (וואו עס האָט פריער אָנגעהאלטן דעם זעלבן אמט דער באריימטער חזן אברהם מינקאָווסקי ז"ל, א ברודער פון פנחס מינקאָווסקי ז"ל), ער איז אויך דער די־רעקטאָר און גרינדער פון "הזמיר" אין דעטראיט.

אליהו זאלודקאווסקי האָט זיך אויך זעיר דאָפּעלטער געמאכט מיט זיינע אפטע לעקציעס אויף דער ראדיאָ אין דעטראיט און שיקאגאָ און אנדערע שטעט איבער "אידישע און אלגעמיינע מוזיק".

לעצטנס איז זאלודקאווסקי אָפּגעפאָרן אויף א פאר מאָנאטן אויף אן קאָנצערט און לעקציע טור איבער דאנאדע. אויפ'ן קאָנצערט לעקציע טור איבער די איינינקע גרעסערע אידישע צענטערן פון קאנאדע וואו ער וועט זיכער באזוכן וויניפּעג.

—(::)—

ווער און וואָס

א פעקל רעטעניש

— ווער זיינען די גרעסטע עקשנים אויף דער וועלט?

— די שדכנים, ווייל זיי האָבן שטענ־דיק ליב אויספירן.

— ווער איז געווען דער ערשטער ציי־טונגס טרעגער?

— נח'ס טויב. ווייל זי האָט אים גע־בראכט א בלאט.

— ווער איז א בעל חוב איבער'ן קאָפּ?

— ווער עס איז שולדיק פאר זיין הוט.

— ווער ווייס וואָס ביי יענעם פעלט?

— א גנב.

— וואָס האָט יעדער מענש א סך און ווייס נים וויפיל?

— וואָס מאָג א איד גנב'ענען?

— דעם אפ'קומען.

— האָר אויפ'ן קאָפּ.

— פאר וואָס האָט לויט'ן שטארק גע־ווינגן צום טרונק?

— ווייל זיין ווייב איז געווען א שטיק בערלין, לאָדז, וואַרשע, ביאליסטאָק, ווילנע און פיל אנדערע שטעט. אביסל לענ־גער וועט זאלודקאווסקי פארברענגען אין קאָליש, פּוילן, ביי זיין באריימטן פאטער ר' נח לידער, איינער פון די שרידי דור הישן פון דער פעריאָדע פון אלטן חזנות איז פאר די לעצטע פערציק יאָר שטאט חזן דארט. אויף זיין איצטיקן באזוך אין אייראָפּע וועט חזן זאלודקאווסקי אויך זוכן צו געפינען נויטיקן מאטעריאל פאר זיין. ניי וועדק וואָס ער פלאנט אין דער צוקונפט ארויסגעבן: "דער שלחן ערוך פון מוזיק".

פון א "פאריזער היינט" וואָס איז צו מיר די טעג ארייגגעפאלן אין האנט, דערוויס איך זיך וועגן א באזוך זיינעם שוין אין פאריז וועגן וועלכן דער באקאנ־טער אידיש־מוזיקאלישער רעצענזענט א. הירשין איז פול מיט לויב־געזאנגען וועגן אליהו זאלודקאווסקי'ן, און ארומרידנדיק די כאאסריקע שטימונג וואָס הערשט לעצטנס אין אלוועלטלאכן חזנ'ישן לאגער דריקט זיך א. הירשין אויס מיט באניים־טערונג: "כי לא אלמן ישראל" זאָגט אונז א מאמר, און עס איז נאָך פארבליבן א קליינע גרופּע קולטור־טרעגער אויפ'ן חזנ'ישן געביט. איינער פון דער קליינער פּעריאָדע איז דער חשוב'ער אליהו זא־לודקאווסקי, וואָס האָט דורכפארנדיק פאָ־ריז אונז נאָר וואָס מחנה געווען מיט א שבת'דיקער תפלה און אידישן כאָ־צערט".

ביי זיין צוריקקער פון אייראָפּע וועט א. זאלודקאווסקי אויך אונטערנעמען א קאָנצערט לעקציע טור איבער די איינינקע גרעסערע אידישע צענטערן פון קאנאדע וואו ער וועט זיכער באזוכן וויניפּעג.

—(::)—

ווער און וואָס

א פעקל רעטעניש

— ווער זיינען די גרעסטע עקשנים אויף דער וועלט?

— די שדכנים, ווייל זיי האָבן שטענ־דיק ליב אויספירן.

— ווער איז געווען דער ערשטער ציי־טונגס טרעגער?

— נח'ס טויב. ווייל זי האָט אים גע־בראכט א בלאט.

— ווער איז א בעל חוב איבער'ן קאָפּ?

— ווער עס איז שולדיק פאר זיין הוט.

— ווער ווייס וואָס ביי יענעם פעלט?

— א גנב.

— וואָס האָט יעדער מענש א סך און ווייס נים וויפיל?

— וואָס מאָג א איד גנב'ענען?

— דעם אפ'קומען.

— האָר אויפ'ן קאָפּ.

— פאר וואָס האָט לויט'ן שטארק גע־ווינגן צום טרונק?

— ווייל זיין ווייב איז געווען א שטיק

פון אידישן ביכער מארק אין ארץ־ישראל

חיי נשואים

רומן, מאת דוד פוגל, הוצאת "מצפה", תל־אביב, תר"ץ

פון אונזער ארץ־ישראל קארעספּאנדענט

בן יקיר

עס איז געווים א דערפרייענדע דער־שיינונג, וואָס א סך פון אונזערע דיכטער גיבן זיי דאָווך אָפּ מיט פּראָזע, וואָס איז אזא ארימער געביט אין אונזער ליטעראַ־טור. אָבער מען דארף זאָגן דעם אמת, אז זייערע פּראָזאישע ווערק דערגרייכן נים אזא קינסטלערישע הויך, אויף וועלכער עס געפינען זיך זייערע פּאָעטישע שאפון־גען. ווייזט אויס, אז זיי פארמאָגן נים אזא אינווייניקסטן דראנג אויסצודריקן זייער באגער. עפּעס פילט זיך אן אומגע־צאמטקייט אין דער "פּראָזע פון אונזערע פּאָעטן, און אפילו ביי די גרעסטע צווישן זיי, ביאליק, טשערניכאָווסקי, שניאור, שמעונוביץ — דער גרעסטער־ טייל פון דער שיינענדיקער "פּלעיאדע" אין אונזער פּאָעזיע — די אלע האָבן אויך געשריבן פּראָזע און האָבן געשאפן גאנץ וואָניקע ווערק. אָבער צו א גאנץ ווערק, צו אזא וואָס עפּנט נייע וועגן, אנטפּלעקט בررייטע האָריזאָנטן, האָבן זיי נים דערגרייכט. ני־טא קיין אריינגליטעט אין די ווערק און צייטנווייז דאכט זיך אויס, אז זיי זיינען געשאפן געווארן אָט אזוי, סתם אין דער וועלט אריין.

אָבער איין מעלה פארמאָגן אָט די שאַ־פונגען — א מעלה, וואָס קומט פון לירי־שן דאנקבאר פונ'ם דיכטער. א דאנק זיין לירישער אויסדרוקס קראפט בررענגען דער דיכטער אריף די געפילן פון זיין זעלישן קוואל, און אויב אפילו די כאַ־ראקטעריסטיק פון זיינע העלדן איז נים אזוי פּולשטענדיק, ווערט דאָס אין געווי־סע מאָמענטן דערנאָנט דורך זיין דער־ציילערישער קראפט.

אָט די אלע מעלות און חסרונות געפי־נען זיך אויך אין פּאָעל'ס בוך "חיי נשו־אים" און א דאנק דעם אויסגעשפּראָכע־נעם גייסט פון זיין ליריק האָבן זיך די איינשאפטן אנטפּלעקט אין גאָר א גרוי־סער מאָס.

אויך לויט דער טעמע איז וויכטיק, אז מען זאָל דעם בוך שיינקען א געוויסע אויפמערקזאמקייט. אָט די טעמע, דאָס לעבן פון נאָך דער חתונה, איז נים קיין נייע אין אונזער ליטעראַטור, אָבער זי איז נאָך גאָר א פרישע. דאָס וואונדערלא־בע ליד פון ווין מיט איר אָפּקלאנג, ווא

אויף פרעמדע וועגן

א שפּאַנענדער ראָמאַן פון די ליידן און קאַמף פון דעם אידישן וואַנדערער

פון דר. ל. ב—ן

(פאָרטזעצונג)

ער איז צונעגאַנגען צו איר און ער האָט איר געוואָלט אַרומנעמען.

זי האָט זיך א ריס געטאָן פון זיינע הענט מיט א קרעכץ און זי איז אָפּגעשפּרונגען אַן א זייט מיט אַן אויסדרוק פון פאַראַכטונג און עקל אויפ'ן פּנים.

אין דער דאָזיקער מינוט איז דער גאַנצער אַמאָליקער עקל צו אים ווידער דערוואַכט אין איר נשמה מיט נאָך א גרעסערער קראַפט ווי פריער . . . זי האָט געפילט, ווי זיינע ראַבע, רויט האַריקע הענט וואָלטן זיך אין איר נשמה אריינגעגראָבן, ווי ער אינגאַנצן, מיט זיינע ווייסע אויגן און רויטע וואַנצעלאַך, וואָלט איר מיט עפּעס אומריינעס, עקל־דיקעס בעטאָמוצט, און זי האָט געשווערט דערט מיט איר נאַנצן וועזן.

— ליובא! — איז ער ווידער צוגעגאַנגען צו איר מיט נעבעט אין קול און אין די אויגן, און ער האָט איר ווידער געוואָלט אַרומנעמען.

זי האָט אים א שטויס געטאָן פון זיך.

— ווי וואַגט איר? — האָט זיך ביי איר אַרויסגעריסן א יאַמער, און זי האָט זיך געלאָזט לויפן פון אָפּס. זי איז אַרויסגעלאָפן מיט א געריכטן נעבל פאַר איר אויגן, איר מאַנטל אין הוט פון דער וואַנט אין שאָפּ אַרונטערגעגאַפּט און פון די טרעפּ זיך געלאָזט לויפן, ניט באַמערקנדיק קיינעם אַרום זיך, ניט הערנדיק דעם אַלטן אַהרנ'ס דערשראָקענעם קול הינטער זיך . . . זי איז געלאָפן, און די צעוויטאַקטע נשמה איר האָט געקרעכצט און געיאַמערט: פאַרוואָס? פאַרוואָס?

זי איז ערשט געקומען צו זיך לעבן הויז. דאַן האָט זי זיך אָפּגעשטעלט.

— וואָס וועט איצט זיין? — האָט זי א טראַכט געטאָן — וואָס טוט מען איצט? וואוהין גייט מען ארבעטן?

און עס איז איר קלאָר געוואָרן, אַז איצט הייבט זיך פאַר איר אַן א נייע סדרה צרות: זוכן ארבעט אין א נייער פאַבריק . . . ביז זי וועט נאָר געפינען, און ווער ווייסט נאָך, ווי פיל זי וועט קאָנען פאַרדינען. אַזוי פיל ווי ביי מעק'נעק'ן זיכער ניט! . . . וואָס וועט איצט ווערן פון זיי? און ווי דערציילט מען עס דער מאַמע'ן!

— מאַמעניו — האָט איר הארץ געקלאָגט — מיין אָרימע מאַמעניו, אויף דעם ריכטן זיך גאָרניט!

— אוי, — האָט זי ליידנשאַפטלאַך א טראַכט געטאָן — ווען איך וואָלט געקאָנט שטאַרבן!

ווען זי איז אַריינגעגאַנגען אין הויז, איז אַניוטאַ דאַן געשטאַנען אין קיך און די האָט אויפגעקליבן פון טיש.

זי האָט א קוק געטאָן אויף ליובאַ'ן פריער פאַרוואונדערט, דאַן אַבער, דערזעענדיק ווי בלייך און דערשלאָגן זי קוקט אויס, האָט זי אומרואיק אַרויסגערעדט:

— פילסטו זיך ניט גוט, הא? — דו האָסט ניט געראַרפט גיין היינט אַרבעטן.

ליובא האָט איר גאַרנישט געענטפערט, זי איז גלייך אַריין אין פאַנט צימער און זי האָט זיך געגומען אויסטאָן.

און ווען ליובא האָט דעם מאַנטל און הוט אויסגעטאָן, האָט אַניוטאַ זיך ווידער צו איר געוואָרנדעט:

דער קאַפּ טוט ווי, ליובא?

— דאָס לעבן, מאַמע! — האָט יענע פּלוצלונג געענטפערט מיט א קרעכץ און זי האָט צוגעליינט: — מאַמע, איך וועל זיך דאַרפן זוכן א נייעס פּלאַץ.

— וואָס — וואָס? — האָט אַניו־טאַ אַרויסגעשעפּטשעט, און זי איז בלייך געוואָרן.

— יאָ, מאַמע, אָבער איך בעט דיך, מאַמעניו, נעם זיך ניט צום האַרצן . . . איך וועל שוין קריגן ארבעט!

אַניוטאַ איז געשטאַנען, ווי א פאַר־שטיינערטער און זי האָט א היבשע ווייל קיין וואָרט ניט געקאָנט אַרויסברייגנען. אָבער צום סוף האָט זי אַרויסגעמורמלט:

— אָבער ווי? מיט אמאָל?

ליובא האָט מיט ווייטאָג א לאַך געטאָן.

— ער האָט מיר ניט אָפּגעזאָגט, מאַמעניו — האָט זי געענטפערט מיט אַן אויפגערעגטן קול — פאַרקערט, ער האָט מיר פאַרגעשלאָגן בלייבן, און ניט נאָר בלייבן אַלס ארבעטאָרן, נאָר אפילו אַלס מאַדאַם מעקנעק!

אַניוטאַ האָט איר ניט פאַרשטאַנען.

— איך פאַרשטיי דיך ניט, ליובא!

— ער האָט זיך אין ליבע צו מיר דערקלערט, מאַמע! — האָט ליובא אויס־געשריען, צעלאַכנדיק זיך נערוועז און מיט טרערן אין די אויגן.

אַניוטאַ האָט זיך אַביסל א טרייסל געטאָן, זי האָט געעפנט ווייט דעם מויל און די אויגן און זי האָט זיך אַרונטער־געלאָזט אויף א שטול אַזוי, ווי אימיצער וואָלט איר די פיס אונטערגעהאַקט.

ליובא האָט פון איר דעם קאַפּ אָפּ־געקערט און זי האָט זיך געגומען ווישן די אויגן.

— אוי, ווי מיר זיינען געפאָלן, ליר־בא! — האָט אַין א ווייל אַרום אַנ־טאַ אַרויסגעקרעכצט — ווי טיף, ווי טיף!

ליובא האָט זיך ליידנשאַפטלאַך צע־ווייגט.

און דערזעענדיק ווי זי ווייגט, האָט אַניוטאַ אירע אַלע כחות צעוויפּעגומען און אויפהויבנדיק זיך פון איר אָרט אַדער צוויי אַספּירין טאַבלעטס וועט פאַר־לייכטערן אייער שמערצנדן קאָפּ צו יעדער צייט. פּולשטענדיק אומשעדלאַך: ווערט רעקאָמענדירט פון טויזנטער דאָקטוירים. ס'איז א ווירקזאַמער מיטל קעגן שמערצן, וואָס ווערט געגומען פון מיליאָנען מענער און פרויען ווען זיי האָבן א פאַרקילונג, א קאָפּוויי־טיק, קעגן ליידנשאַפטלאַך אַדער נוריטיס: רומאַטיזם, לאַמבעגאָ, שמערצנדע גלידער, א.ד.ג. לעזט די אויסגעפּרובירטע דירעק־שאָנס וואָס קומען מיט אַספּירין אין באַ־גרייפט וויפל זיי דאַזיקע טאַבלעטס קאָנען אייך פאַרשפאָרן. אַספּירין האָט די מערציניש באַשטעטיקונג. עס גרייפט ניט אַן די האַרץ. איר ווייסט וואָס איר נעמט. אויף יעדער באַקס געפינט זי (עכטער) דאָס וואָרט אין רויטן שריפט.

BAYER TRADE MARK REG. ASPIRIN

קאָפּ שמערצן

רומאַטיזם
נוראַלדזשיאַ
לאַמבעגאָ
נוריטיס

אַט האָט איר א שנעלע הילף!

וועריקאָס אַלסערס רינענדיקע וואונדן, עקזעמאַ

און אַלע אַנדערע הויט קראַנקהייטן נעהיילט אין דער צייט ווען איר אַרבעט. ליינטש געבראַכט הייפּיש באַהאַנדלונג. נעמט מיט אויסגעפּרי־בירטן דערפאָלג וואו אַלע אַנדערע הייליקייטן האָבן ניט געהאָלפן. א סך באַשעטיקונגען, שרייבט צו

NURSE DENCKER
610½ Portage Ave., Winnipeg

פרס. יו. סטיינאַקער, פעטיסקאַו, אַלבערטאַ, שרייבט: איך בין אַזוי דאַנקבאַר צו אייך וואָס איר האָט אַנטפּלעקט מיינע פיס. איך האָב בי־נאָך ווייטער שלעכטע וואונדן אויף זיי, איך וואָלט ניט קיינמאָל ניט אויסגעהיילט, איך בין אָבער נעהיילט געוואָרן אַזוי שנעל ווי איך האָב אָנגעזונדעט אייער אויינסמעניס אַן א. יו.

נעז איז שנעל!

און עקאָנאָמיש אונטער אונזער אפּשאַנאַל נעז וואַסער היטער רייט.

טעלעפאָנירט 842 312
אָדער 842 314

פאַר פולע איינצעלהייטן

Winnipeg Electric Company

"אייער גאַראַנטיע פאַר גוטער באַדינונג".

נעז און עלעקטריק איינריכטונג סטאָר

511 Selkirk Ave.

THE TRADERS TRUST COMPANY

אפּיציעלע אַסיינים, עקזעקיוטאָרס, אַדמיניסטראַטאָרס, פינאַנציעלע אַגענטן

4טער פלאָר, יוניאָן טראַסט בילדינג — טעלעפאָן 26 892

אייער געזונט איז אָפּהייניגיק פונם צושטאַנד פון אייערע פוירנעס קומענדיקן ווינטער

אונזערע פריינד זיינען מעסיק

דופט אָפּ סטאַנדאַרד שיעט מעטאַל

ט. ראַסאָף

STANDARD SHEET METAL & ROOFING CO.

907½ MAIN ST., PHONE 54 770 RES. PHONE 54 552

MACDONALD'S Fine Cut

דער פיינסטער טאַבאַק פאַר די יעניקע וואָס מאַכן זייערע אייגענע סיגאַרעטס

15¢

פיט יעדן פעקל מאַכאַק

ZIG-ZAG

סיגאַרעטן פּאַפּיר פריי

זאַמלט די קאַרטן פּיקטשורס

279

קאַלגאַרי

נעזעלשאַפט. נאַטיצן

זונטאָג, דעם 14טן סעפּטעמבער וועט דאָ פאַרקומען די חתונה פון לואיס פערל־מאַן צו מיס אידיט ראָזען, אין דער הויז פון א. פערלמאַן. זייערע צאַלרייכע פריינט ווינשן זיי א גליקלאַכן צוזאַמענלעבן.

די פריינט פון לואיס פערלמאַן, וועל־כער איז פּאָפּולער אין קאַלגאַרי, פאַר איי־נעם פון די אינטערעסאַנטסטע חתונס, איינער וועלכער האָט זיך שטענדיק אינ־טערעסירט מיט'ן קולטורעלן פולס פון אידישן קאַלגאַרי, און וועלכער באַזיצט איבערהויפּט א פיינעם חוש פאַר קולטור, האָבן באַשלאָסן צו גיבן אים א באַנקעט אין פאַליסער האָטעל וואו א גרויסער עולם וועט אַנוועזנד זיין.

* * *

אַן אינטערעסאַנטער אוונט איז געגעבן געוואָרן פון די פריינט פון סירל גראַבער מאַן אין האָטעל פאַליסער. עס זיינען זיך צוצוויפּגעקומען א זעכציק מענשן, פאַר־שטייער פון פאַרשידענע ריכטונגען, און מ'האָט אָפּגעגעבן כבוד דעם יונגן חתן, אָפּשאַצנדיק די גוטע ארבעט פון זיין פאַ־טער משה גראַבערמאַן, וועלכער איז פאַר־אינטערעסירט אין קאַלגאַריער געזעל־שאַפטלאַכע ענינים. מר. ב. גראַבערמאַן, פּאַרזיצער פון די בני־ברית, איז געווען פאַרזיצער פון אוונט און האָט אויסגע־דריקט די האָפענונג אַז דער יונגער חתן וועט אויך זיין פאַראינטערעסירט אין דעם געזעלשאַפטלאַכן לעבן פון קאַלגאַרי. עס האָבן גערעדט אויך פיל אַנדערע, פריינט הערי סמיט, האָט אין א קורצער געלונג־נער רעדע, אויסגעדריקט זיין האָפענונג, אַז סיריל גראַבערמאַן, וועט זיך אינטע־רעסירן מיט אידישע ענינים און ער וועט נאָך מער פאַרשטאַרקן זיין טעטיקייט אינ'ם אידישן לעבן פון קאַלגאַרי. דער חתן איז פּרעזענטירט געוואָרן מיט א שיי־נער מתנה, פאַר וועלכער ער האָט אַראַנ־אַנקט דעם עולם.

* * *

א פיינער אוונט איז געגעבן געוואָרן צו א פיין פאַרזאַמלונג עולם פון פריינט און פרוי זלמן לובינסקי, צו זייער חנוכת־הבית. אַסתר שומיאַטשער האָט פאַרגע־לעזן אירע פּאָעמען און מר. און מרס. לוב־בינסקי האָבן געזונגען לידער. דער עולם האָט זייער גוט פאַרבראַכט.

וויניפּעגער פרוי א קריפּל מיט אַרטריטיס

חשוב'ער הער: זייענדיק א ליידנדע פון אַרטרי־טיס, פיל איך עס פאַר מיין פליכט צו לאָזן אייך וויסן פון די וואונדערבאַרע רעזולטאַטן וואָס איך האָב זיינט איך נעם "הערים וואַנער העלט רעפּ־טאַרער".

מיין לעצטע שטאַרקע אַטאַקע האָט אָנגעהאַלטן פאַר א פעריאָד פון צען פאַנאַטן, און בלויז די קנעטיק וועלכע ליידע פון דעם וויינען דעם טעם פון דעם שרעקלאַכן וויטיק, איך האָב אויסגעגע־בן, אַז איער וואונדערבאַרער הייליקייט האָט מיר ווי דערפילט מיינע דערוואַרטונגען. איך בין דאַנקבאַר צו זאָגן אַז די רעזולטאַטן זיינען פּער־מאַנענט: איך האָב געוואונען אין וואָס, דאָס גע־שוויליאַכץ אין אינגאַנצן פאַרשוואונדן און איך קאָן איצט אַרומגיין אַז א שטעקן. איך האָב בדעה צו פאַרזוכן, ווייל איך בין איבערצייגט אַז אייער ער נוטע געוויסן באַהאַנדלונג וועט מיר געבן בע־סערן געזונט, ווי איך האָב וועגן עס אין בעתאָט. איך קאָנט אויסגעזאָגן דעם דאַזיקן בריוו לויט אייער וואונש.

אייער דאַנקבאַרע — פרס. אי. ס. פּאַולעי
555 קעסטל עוועניו, עלמוואוד, וויניפּעג.

מאַנופעקטשורט ביי

GEORGE HARRIS, Herbalist

507-24th Ave., W., Calgary, Alta.
Phone M3493

צו פאַרקויפן אין אַלע דראַג סטאָרס

ער האָט א זיפץ געטאָן.

— נו, וואָס קאָן איך העלפן, אַניר טא! איך וועל מוזן די באַרד די באַרד ארונטערנעמען — האָט ער צוגעלייגט פאַרצווייפלט.

— ווידער עפּעס א נייעס? אַלע טאָג ביי אים נייע נייעסן! — האָט זי אויסגעשריען פאַרביטערט.

— וואָס מאַכסטו מיך שולדיק אַניר טא? — האָט ער זיך אָפּגערופן מיט רחמנות אין קול — איך בין אַריין אין פאַבריק . . . . איז ווי איך בין נאָר אַריין, אַזוי גלייך זיינען מיר די אַרבע־טער באַפאַלן מיט געשריי: — ווהיס־קערס! (באַרד) ז—ש—! ווהיסקערס! ז—ש—ש! — האָט ער נאָכגעמאַכט יענע ארבעטער מיט גאַל — קוים די טיר געטראָפן צוריק! אַזוי האָבן זיי מיך צעטומלט! . . . איך וועל שוין פּרובירן די באַרד ארונטערנעמען!

אַניוטאַ האָט פאַרצווייפלט א מאַך גע־טאָן מיט א האַנט.

— פון אַלע זייטן! פון אַלע זייטן! — האָט זי ארויסגעמורמלט.

עטינבערג האָט זיך געזעצט אויף א שטול און, קנקנדיק מיט אומעטיקע אויס־גען אויף ליובאַ'ן, האָט ער א טראַכט געטאָן מיט וויטאָג:

— ווי זי זעט אויס, מיין פיינע־לע!

דאַן האָט ער זיך אָפּגערופן שטיל און ניט דרייסט:

— דו פילסט זיך ניט גוט, ליובעטש־קאַ? אפשר פאָרט רופן א דאָקטאָר, הא?

(פאָרטזעצונג קומט)

קאַלגאַרי

מר. בען גינזבערג, קאַלגאַריער פּאָפּולע־רער אַדוואָקאַט, איז געפאָרן אין דער "איסט", ער וועט באַזוכן וויכטיקע פּונק־טען אין קאַנאַדע.

* * *

מר. וואַלדמאַן, לערער פון וואַנקאַווער שלום־עליכם שול, איז דאָ פאַרביינעפאָרן אויף זיין וועג צוריק קיין וואַנקאַווער. מר. וואַלדמאַן האָט דאָ פאַרבראַכט עט־לאַכע טעג און ער האָט זיך געזעען מיט פּרץ הירשביין וועגן קולטורעלע ענינים.

* * *

מר. און מרס. בערקאָוו פון עדמאָנטאָן זיינען אויף א באַזוך אין קאַלגאַרי.

* * *

אויך קאַלגאַרי איז געווען באַוואָרקט פון דער אַלגעמיינער דעפּרעסיע וועלכע האָט באַוואָרקט דעם האַנדל, אָבער די לאַגע עגדערט זיך יעצט צום בעסערן. די גע־שעפטן ווערן לעבעדיקער, און אויך די מענשן פילן זיך פריילאַכער.

אַלע האָבן ליב גוטע פיש

מיר האָבן די בעסטע פיש צו יעדער צייט, ניט אונז אייער נעקסטן אַרבעט.

פּרובירט אונזערע גערויכערטע לאַקס און געזאַלצענע הערינג אין

Billingsgate Fish Markets

3 Stores:
222-8th Ave. E.; 107-7th Ave. W.
835-17 Ave. W.
CALGARY : : ALTA.

ראַיעלע אַמאַטאָרן פינישינג

מיר ניכן שנעלע באַדינונג צו אַלע קאָנטרי אַר־דערס פון אַמאַטאָרן פינישינג, קאַמאַינג א.א.ו. און אונזער ארבעט איז גאַראַנטירט.

שיקט אייער געקסטן ראָל פילמס פאַר הויך־קלאַ־סיקער ארבעט און "עפּרידנהייט צו

CENTRAL PHOTO STUDIO

R. A. BIRD, Prop.
25 Central Bldg., Calgary, Alta.
Cor. 7th Ave. and Centre St.

24 שעה צו אייער באַדינונג

סיטי 50 סענט טעקסי

יעדער דרייווער א באַשיצער, פּרובירט אונז אויס איינמאָל

M 7766 M 9229

קאָנטרי טריפּס צו רעדוצירטע רייטס בענף און צוריק $5.00 פאַר יעדן

חתונות א ספּעציאַליטעט

הויפּט אָפיס
206 8th Ave., East

הונגעריק!

פּרובירט אונזערע מאַלצייטן

זיי ווערן צוגעגרייט פון די בעסטע קעכער

EMPIRE CAFE

227-EIGHTH AVE. E.
CALGARY
Mr. Luey Defoo, Manager

און איצט!

6 פּאַסט קאַרד פּאָטאָס פאַר $1.00

לאָזט ניט דורך די דאָזיקע געלעגנהייט

LANE'S STUDIO

Phone M9041 CALGARY

Standard Motors Super-Service Limited

Cor. 1ST ST. EAST—7TH AVE.
PHONE M3466

יוניאָן גאַזאָלין און אויל, קאַרס גע־וואַשן, געפּאָלישט און געגרייזט. קרעפט קיים אַטאָ טייער סערוויס — דזשע־נעראַל סערוויס צו אַלע קאַרס.

העדי דוואָרקין מעל פאַרקינס

צו אַלע אידן פון קאַלגאַרי און אומגעגנט

ווינשן מיר צו אַנאַנסירן אַז מיר האָבן דערעפענט דעם נייסטן און כאַמע מאָדערנעם קאַפע שאָפּ און רעסטאָראַן אין מערב קאַנאַדע

בוכשטעבלאַך ניי

מיר לאָדן אייך איין צו באַזוכן אונז און איבערצייגט זיך אַליין

York Coffee Shoppe
YORK HOTEL

7TH AVE. AT CENTRE ST.
CALGARY

קאַלגאַרי

PARISIENNE FUR SHOPPE

פאַרס געמאַכט צו אָרדער
רעמאָדלט, פאַרריכט, ריליינד און געראָלט אין סטאַרדזש
אונזער מאָטאָ:
צופרידנהייט, ערשט־קלאַסיקע אַרבעט, קוואַליטעט און זייער מעסיקע פּרייזן.

M 5760 1203-1st Street West
CALGARY, ALTA.

Arcade Beauty Parlors

ספּעציאַליזירן זיך אין פּערמאַנענט וויוינג, מאַרסעלינג, פינגער און וואַסער וויוינג
און אין אַלע לייגן פון שיינהייט קולטור.

פאַר אַפּאַינטמענט רופט אָפּ

M 3868

נעמט אייערע פאָטאָס אין אונזער סטודיאָ

מיר פאַרזיכערן אייך ערשט־קלאַסיקע אַרבעט.

Brewer Studio

איבער 20 יאָר עקספּיריענס.
114-8th Ave., E. Calgary, Alta.

פאַרגעסט ניט אייערע טייערסטע

מיר מאַכן

מצבות

ספּעציעל דעזיינד פאַר אידן
צו מעסיקסטע פּרייזן

ALBERT J. HART

1821-2 St. East Phone M3601
CALGARY

בילדערס, קאָנטראַקטאָרס, אייגנטימער פון גרויסע אַפּאַרטמענט הייזער און בלאָקס

נאָטיס זאַנאַליט רופינג

די נייסטע, ריינסטע, סאַמע עקאָנאָ־מישסטע רופינג. אויטקגעלייגט און איינגעוויקלט אינ'ם פּלאַץ, שטעלט עס פאַר א ראַבער־עגלאַכן צוזעק פריי פון שפּאַלטן, טראָץ דער אויסשפּרייטונג און צוזאַמענציאונג. עס איז אויך פרי־רונג פּראָוואָן און וועט זיך ניט צעשמעל־צען. עס איז דויערהאַפט, און דאַרף דויערן צוזאַנאַיִץ יאָר ניט פאַרבנדיק אַדער פאַרריכטן.

F. HOFFMAN & CO.
ZONOLITE ROOFING
2301 Oak St., Vancouver, B.C.

פּראַדקין און שומיאַטשער

באַריסטערס, סאָליסיטאָרס, נאָטאַריס
611 גרייַן עקסטשענדזש בילדינג
אפּיס טעלעפאָנען:
M 7110 M 7148
רעזידענס טעלעפאָן
M 1975

FRADKIN & SHUMIATCHER
Barristers, Solicitors, Etc.
Calgary Alberta

מיר גענינסן א סך פון אידישע ביזנעס, און מיר גאַראַנטירן אייער צופרידנהייט

קומט עסן אין

DOMINION CAFE

127-8 Ave. E. CALGARY M2132

פּאַליסער סופּער טענץ

פאַנגען זיך אָן

דעם 13-טן סעפּטעמבער

פאָלגט נאָך די אַנאָנסן קומענדיקע וואָך

Palliser Hotel
CALGARY

קאַלגאַרי אויפמערקזאַם קאַלגאַרי

מר. הענרי זיסקינד

איז דער קאָרעספּאָנדענט און פאַרטרעטער פאַר "דאָס אידישע וואָרט" אין אייער שטאָט און אומגעגנט

מיר בעטן אַלע סעקרעטאַרן פון די קאַלגאַריער אָרגאַניזאַציעס צו איבער־געבן די נייעסן און באַריכטן פון זייערע אָרגאַניזאַציעס צו מר. הענרי זיסקינד 109 זיבעטע עוועניו, איסט. זעלבער איז אויך באַפולמעכטיקט אַנצונעמען סובסקריפּשאָנס פאַר "דאָס איד. וואָרט". שרייבט אָדער טעלעפאָנירט צו אים

M1767 אָדרעס W 1733

בלוטיקע טעג

ראָמאַן פון אידישן לעבן אין דער צייט פון די ערשטע יאָרן פון דער וועלט מלחמה

פון י. גאָרמאַן

(פאָרטזעצונג)

ער האָט באשלאָסן גראָדע איצט עס אויסצופירן, ווייל ער האָט געפילט, אז לאַנג וועט ער דאָ ניט קאָנען בלייבן אונטער דער דייטשער הערשאַפט. דער באַרן אונטער זיינע פיס איז שוין אים געווען צו היים און מיט שרעק האָט ער געטראַכט פון זיין לעצטער געפאַנגענשאַפט, פון וועלכער ער האָט זיך קוים גערעטעט דורך א וואונדער. א צווייטן מאָל איז ער געווען זיכער, וועט דאָס אים ניט גליקן.

ער האָט דאָרום איצט געמוזט ווערן באַזונדערס טעטיק איידער ער און זיין רחל וועלן פאַרלאָזן דאָס אומגליקלאַכע לאַנד, וואָס איז ארונטערגעפאַלן אונטער דעם דייטשן יאָך.

אייניקע פון די דאָזיקע גרויסע אַריסטאָקראַטישע פאַמיליעס, וועלכע האָבן געראָט דערוואַקסענע טעכטער האָבן אים שוין איינגעלאַדן אין זייער הויז, זיי האָבן געוואָלט האָבן דעם פאַרגעניגן צו באַקאַנטן אין זייער היים דעם איידעלן גראָף קאַזינסקי ווי זיי האָבן אים געלאָזט וויסן.

ער האָט שוין באַוויזן צו שליסן גוטע פריינטשאַפט, און עס איז אים געלונגען פון זיינע פריינט צו דערפאַרן וויכטיקע געהיימניס.

איינער פון זיינע פריינט איז געווען דער נייע פּאָליציי דירעקטאָר פון גראָדנע, באַראָן פאַן זיידל.

באַראָן פאַן זיידל איז געווען דער איידלסטער טיראַן, וואָס גראָדנע האָט זיך געזען. ער האָט גערעכנעוועט און געריסן פון די איינוואוינער אַן רחמנות; אָבער איז דאָס איז ניט געווען דערפאַר וואָס ער האָט געוואָלט רייך ווערן, נאָר ווייל ער איז געווען א נוואַלדיקער פאַרשווענדער. ער האָט פון די איינוואוינער אויסגעפּרעסט וויפיל ער האָט געקאָנט, און ער האָט ראַבירט אויף רעכטס און לינקס; אָבער וויפיל ער האָט געקאָנט איז ביי אים באַלד צערונען געוואָרן צווישן די פינגער און ווען ער האָט שוין ניט געהאַט פון וועמען אויסצופּרסען געלט, פלעגט ער ליידן און באַרגן, און ער איז שטענדיק געווען שטאַרק פאַרשולדיקט.

עס איז דערפאַר קיין וואונדער ניט, דאָס הערנדיק פון דעם מיליאָנערסקן ריי־כען פּוילישן גראָף פאַן קאַזינסקי האָט דער פּאָליציי דירעקטאָר זיך געאיילט אים איינצולאַדן צו זיך מיט דער האַפענונג ביי אים צו קריגן א הלואה.

אָבער דאָס איז ניט געווען אַלעס. דער פּאָליציי דירעקטאָר פון גראָדנע האָט גע־האַט אויך א דערוואַקסענע טאָכטער, א שיינע בלאָנדע דייטשקע און ער האָט נערן געוואָלט, אַז דער רייכער פּוילישער גראָף זאָל ווערן זיין איידים. עס הייסט, ער וואָלט געטויט צוויי פליגן מיט איין קלאַפּ: אי די טאָכטער וואָלט ער חתו־נה געמאַכט, אי ער וואָלט געהאַט ווי צו באַרגן געלט.

און אַלעס וואָלט געגאַנגען זייער גוט אָן ער וואָלט ניט געהאַט קיין געלט באַרגן.

אין דער לעצטער צייט, נעמלאַך האָבן זיך אין גראָדנע שטאַרק פאַרמערט די גנבות. דאָס זיינען ניט געווען קליינע און אַרימע גנבות, נאָר דוקא גרויסע רויבע־ריי־ען, און נאָר ביי די קאָמאַנדירן און דיפּלאָמאַטן און ביי די אַנדערע גרויסע הערן פון דער וועלט מלחמה.

וואָלטן די רויבעריי־ען געווען נאָר ביי די פּראָסטע־איינוואוינער וואָלט דער פּאָ־ליציי דירעקטאָר זיך געמאַכט ניט וויסנ־דיק, אָבער עס האָבן געליטן נאָר די גרויס־סע, און דאָ סתאם אים געקאָנט קאָסטן זיין שטעלע, דען פון די גנבים האָט ער קיין שפּור ניט געקאָנט געפינען.

אזוי איז דער באַראָן פאַן זיידל גע־זעסן אין א געוויסן טאָג ביים פענסטער אין זיין קאַבינעט זייער פאַרדרייסלאַך און פאַרזאָרגט אַלס א רייכער אוטאָמאָביל האָט זיך אָפּגעשטעלט פאַר׳ן הויז.

א פּאָליציי באַאַמטער האָט אים גלייך געמאָלדן:

"גראָף פאַן קאַזינסקי".

באַראָן פאַן זיידל איז אויפגעשפּרונ־גען ווי עלעקטריזירט.

— פּלייטש וועט ער מיר העלפן, — האָט אים א בליץ געטאָן א געדאַנק, — א גראָף א מיליאָנער איז געוויס א פּראָק־טישער מענש אויף. עס איז קלאָר, אז ווען איך געפין ניט אויס די רויבער־באַנ־דע פאַרליר איך מיין שטעלע און מיר בלייבט דאָן איבער ענטוועדער צו גיין האָקן שטיינער, אָדער איך זאָל אליין אַנשליסן אַן ראַנאַוויי׳ס רעוואָלוציאָנע־רער באַנדע. און אפשר וואָלט דער דאָ־זיקער צווייטער וועג טאַקע געווען דער בעסטער.

דער פאַרקליידטער ראַנאַוויי, וועלכער האָט קונציק געשפּילט די ראָלע פון דעם פּוילישן גראָף מיליאָנער קאַזינסקי, איז אויפגענומען געוואָרן מיט קעניגלאַכער ערע. דער פּאָליציי דירעקטאָר האָט אים אַן אויפהער געדריקט די האַנט מיט גרויס פריינטשאַפט.

— וואָס איז אייך, הער זיידעל, — האָט ראַנאַוויי אים געפרעגט, — איר זעט אויס צו זיין טרויעריק, האָט עפּעס פּאַסירט?

—איר האָט געטראָפן, הער גראָף, — האָט דער פּאָליציי דירעקטאָר געזאָגט, — איך שטיי אין געפאַר צו פאַרלירן מיין אַמט.

און ער האָט טאָם־דערציילט וועג וואָס עס האַנדלט זיך.

ראַנאַוויי האָט געמאַכט אַ ערנסטע מינע.

— דאָס איז טאַקע ניט גוט, — האָט ער געזאָגט, — און איך ווייס ניט ווי אזוי איך קאָן אייך דאָ העלן. האָט איר גוטע פּאָליציי שפּיאָנען?

— מער אַלס צוואַנציק שטיק. די בעסטע שפּיאָנען האָב איך אָנגעשטעלט.

— און אַן דערפאָלג?

— אַן דעם מינדסטען דערפאָלג, — האָט דער פּאָליציי דירעקטאָר געענט־פערט. — מיט עטלאַכע טעג צוריק האָט זיך מיר אָנגעבאָטן אַלס שפּיאָן א מאַן מיט איין האַנט, מיט איין אויג און נאָך א הויקער דערצו. ער איז דער איינציקער אויף וועלכן איך האָב נאָך א שטיקל האַפענונג. עס זעט צו זיין זייער אינ־טעליגענט. ער קאָן שוין ריידן, און ער האָט פאַר מיר אַנטוויקלט א בריליאַנטע־נעם פּלאַן, ווי אזוי אויסצוגעפינען די רויבער.

— נו, איז דאָך שוין ווידער גוט, — האָט דער פאַרשטעלטער גראָף געזאָגט מיט א לייכטן שמייכל.

— די צר האַיי, — האָט דער פּאָליי־ציי דירעקטאָר געענטפערט, — דאָס די רעגירונג גיט מיר ניט געגוג פּאָליציי. די בערלינער רעגירונג איז זייער קראַנ׳ן ווען עס האַנדלט זיך ווען די אָקופּירטע גע־גענטן. זי וויל נאָר אַרויסציען פון זיי וויפיל זי קאָן, אָבער זי וויל ניט אויס־געבן קיין פענינג אום אויפצוהאַלטן די אַרענונג.

(פאָרטזעצונג — קומט)

אַנב־אורחא

(שלום פון ערשטער זייט)

ליידער איז דער ציוניזם, וואָס נויטיקט זיך פאַר זיין אַרבעט אין פאַנדן מער ווי אין אַלץ, געגוינט צו לאָזן עס אזוי גיין, — ניט אַרויסצולייגן קיין צופיל אַנדערע תחתיבות׳ן, כדי דאָס זאָל ניט אָפּשוואַכן די געדאַנקן־זאַמלונג ענערגיע.

אָבער דער ציוניזם אין אזא מצב קאָן קיינמאָל ניט ווערן דאָס וואָס די רעליגיע איז אַמאָל געווען; — סיידן פאַר אזעלכע ציוניזם דורך טיפער, ווי די גרויסע סומע׳ן וואָס ער גיט פאַר דער באַוועגונג . . .

—(::)—

פאַראורטייל־טער באַגנאַריקט ווען תליה איז שוין געווען פאַרטיק

לעמבערזשיק, אלכערטאַ, סעפּט. 9. — טשאַרלס אַליפאַנט, דער מערדער פון א כינעזער, וועלכער איז פאַר׳משפּט גע־וואָרן צום טויט, און ער האָט געזאָלט מאָרגן געהאַנגען ווערן, איז באַגנאַדיקט געוואָרן, לויט א טעלעגראַמע וואָס זיין אַדוואָקאַט, האָט דערהאַלטן פון אָטאַווא.

זיין טויט אורטייל איז פאַרבליבן גע־וואָרן אויף לעבנסלענגלאַכער געפענג־ניש. די תליה וואָס איז שוין געווען פאַרטיק וועט אזוי וואַרשיינלאַך מוזן צוגענומען ווערן פון׳ם פּלאַץ.

DODD'S KIDNEY PILLS
FOR ALL KIDNEY DISEASES
BACKACHE
BLADDER TROUBLES
RHEUMATISM
NUMBER 4087 THE PROPRIETORS

פאַר איבער א דריטל יאָרהונדערט זיינען דאָדס קידני פּילס אַנערקענט געוואָרן ווי א רפואה פאַר רוקן־בעשמערץ, רומאַטיזם, פּענכער טראַבלס און אַלע אַנדערע קראַנקהייטן פאַראורזאַכט דורך פעלערהאַפטע נירן. צו באַ־קומען ביי אַלע דילערס פאַר 50 ס. א באַקס, אָדער 6 באַקסעס פאַר $2.50. אַדרעס דירעקט, ווען איר שיקט צו דעם פריי, פון

THE DODDS MEDICINE CO. LTD.
Toronto 2, Ont.

טום־דזשאַ, סאַסק.

לשמוע אל הרנה ואל התפלה

חזן השו"ב

משה טשערקאַס

מיר. די קאַמיטע פון

בית ישראל שול

לאָזן וויסן אַלע אונזערע פריינט און פאַטראָניזער אַרום די קאַנטרים פון טום־דזשאַ, אַז פאַר די קומענדע ימים נוראים הבע"ל וועט מתפלל זיין אונ־זער ווירדיקער שו"ב, משה טשערקאַס, און מיר האָפן אַז ער וועט אונז פאַר־שאַפן מיט זיין נוסח התפילה א עונג יום־טוב. דאַרום בעטן מיר אַלע אונזע־רע פריינט און פאַטראָניזער, אַז איך זאָלט קומען צו אונז אין דער שיינער לופטיקער שול.

וכזכות זה וועלן מיר האָבן א כתיבה וחתימה טובה בכלל כל ישראל.

די קאַמיטע

מיר בעטן אייך ענטפערן אויף דעם אַדרעס:

REV. M. CHERKAS
647 Athabasca Street N.
Moose Jaw :: Sask.

פריער אָדער שפּעטער

איר וועט זיך ווענדן צו הייד פּאַרק

G&W
HYDE PARK
LONDON
DRY GIN

GOODERHAM & WORTS LIMITED
TORONTO.
Canada's Oldest Distillery.

Perth Dye Works
Limited
(פאַרטנאַי ברידער)
"די הויז פון סערוויס"

וואַרט ניט אויף דער לעצטער מינוט ווען דער ראָש איז גרויס

שיקט איצט אייערע קליידער צו

פּערט דאַי וואָרקס
לימיטעד
(פאַרטנאַי ברידער)
פאַר
דריי קליינינג, פּרעסינג און דייאינג

אין זייט זיכער צו האָבן דיינע, פרישע, ציכטיקע אויסגעפּרעסטע קליידער אויף ראָש השנה

רופט בלויז אָפּ
37 266

און אונזער דריווער וועט צו אייך באַלד קומען

אייערע קליידער זיינען ביי אונז אינשורט קעגן פייער און גנבה

מיר זיינען די גרעסטע און ראַיאָלסטע דריי קליינערס אין וועסטערן קעניע־א.

אונזער גוטער נאָמען איז אייער גאַראַנטיע

וואַרט ניט ביז אומעצער וועט צו אייך טעלעפאָנירן — מיר האָבן ניט קיין קענוועסערס, לאָזט זיך פון קי׳נעם ניט נאַרן.

מיר גאַראַנטירן בלויז אונזער אַרבעט.

מיר האָבן צוויי ברענטשעס אין דער נאַרט עגד

1062 מיין סטריט
טעלעפאָן 55 200

808 מיין סטריט
טעלעפאָן 55 188

הויפּט אָפיס 37 266

וואַרט ניט אויפן "ראָש"

פאַרלאַנגט אונזער דריווער זאָל צו אייך קומען

היינט!

Perth Dye Works
Limited
(פאַרטנאַי ברידער)
"די הויז פון סערוויס"

ראָזע מאַכלים ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפ־סטען מיטגעפיל צו איר מאַן און צו דער גאַנצער פאַמיליע אין זייער גרויסן פאַרלוסט. מיר ווינשן זיי אַלעמען געזונטהייט צו ווערן און מעגן פון קיין צער ניט וויסן.

אפיסערס און סטעף פון

דושענעראַל קעבינעט מייקערס

ראָזע מאַכלים ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפ־סטען מיטגעפיל צו אונזער ברו־דער יעקב מאַכלים אויפן פאַר־לוסט פון זיין פרוי, ווי אויך צו אונזער ברודער יוסף בורקע אויף דעם פאַרלוסט פון זיין טאָכטער. מיר ווינשן זיי און דער גאַנצער פאַמיליע נעטריסט צו ווערן אין מער פון קיין צער ניט וויסן.

חברה לינת הצדק וביקור חולים

אף ווינניפּעג

שפּאַרט אייער קוילן ביל

און שטעלט אָפּ די ווינטן דורך האָבן אייערע מיטן און פענסטער צוגעפּאַסט מיט די

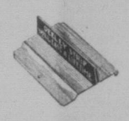

אימפּרוואוד מעטאַל

וועטער סטריפּס

נעמאַכט אין ווינניפּעג זינט 1906.
אפּשאַצונגען פריי

J. F. DEELEY
1086 MAIN ST. PHONE 56 451

INCOME TAX SERVICE
AUDITS, FINANCIAL REPORTS
INVESTIGATIONS
בוקקיפּינג סערוויס
ס. א. פּאַרטיגאַל
— מיט —
דושא. לום און קאָמפּאַני
Chartered Accountants, Auditors
204 ווינניפּעג בלאָק, טעלעפאָן 23'942
רעזידענס פאַן 24 524

פאַרלאַנגט עטוואָס גענוצטע טייערס, אָבער קיין דושאַנק, ברייגנט זיי מיט אייך ווען איר דאַרפט אומבייטן דעם אויל.

FRANK WATSON
170 MAIN STREET
Dunlop Tires Phone 80 663

זעט אונזערע נייע ספּרינג סחורות

א גרויסער אויסוואָל פון וואָס אויסצוקליבן

Dominion Furniture Co., Limited
499 NOTRE DAME AVENUE
PHONES: 86 195 — 87 873

וואַנצן און קאַקראַוטשעס

פאַרניכטעט. אַרבעט גאַראַנטירט

CHARLES RIESS & CO.
376 Colony St. Phone 33 529

פיעלע גוטע וועגען ווי צו עסען אַלל־ברען

באַזייטיגען פאַרשטאָפונג און שאַ־פען אייזען אין בלוט

עס זיינען דאָ פיעלע פאַרשיעדענע וועגען ווי אזוי מען קאָן עסען קעלאָגג׳ס אַלל־ברען אין תנאים האָבן. ווי אזוי איהר זאָלט עס גוט עסען, אַלל־ברען איז פאַזיטיוו גאַראַנטירט צו באַזייטיגען צייט־וויליגע און צוריקקעהרענדע פאַרשטאָ־פונג, אָדער איהר קריגט אייער געלט צוריק!

פיעלע מענשען עסען קעלאָגג׳ס אַלל־ברען אַרום א סיריעל. עס איז געשמאַק מיט מילך אָדער קרעם. אָן אַנדער וועג איז צו געברויכען עס אין סופּס און סאַ־לאַדס. עס איז זעהר געשמאַק ווען מען ווייקט עס איין אין פרוכט זאַפט. עס איז געשמאַק מיט אַלערליי שפּייזען און אין געזונט.

קעלאָגג׳ס אַלל־ברען באַזייטיגט נים נאָר פאַרשטאָפונג, נאָר עס שאַפט אויך אייזען פאַר׳ן בלוט. מיט מילך אָדער פרוכט־זאַפט ברייגנט עס דעם דייטש וויכטיגע ווייז־טאָמינס. פאַר דערזיכערונג דייעסס זאָלט איהר עסען אַלל־ברען. עס העלפט פאַר־מיידען פאַרשטאָפונג און בלוטלאָזיגקייט.

באַשטעלט א פּעקעדזש קעלאָגג׳ס אַלל־ברען. עס וועט אייך געפעלען די פאַרבע־טערונג אין טעם און פאַרם. אייער גראָ־סער האָט עס אין רייטען־גרייגעס פּע־קעדזש. געמאַכט פון קעלאָגג און לאָנ־דאָן, אנטאַריאָ. קעלאָגג׳ס אַלל־ברען איז אַכטאָלוט כשר אונטער דער השגחה פון אגודת הרבנים פון מאָראַנטאָ.

אויסגעבעסערט אין אינהאַלט און טעם

היינט אויף דער ראַדיאָ

CKY
ווינניפּעג
3.00—מוזיק.

CNRW 780
ווינניפּעג
8.00—סי. עו. אר. טראַנסקאַנטינענטאַל נעטוואָרק.

CJRW 499.7
פלעמינג.
5.40—מוזיק.
6.15—אַנקל פּיטער.

CJGX 650
יאָרקטאָן
7.15—פאַרמערס פריידי ראַדיאָ שעה.

WLW 700
6.00—סינסינאַטי. מוזיקאַל. פּראָגראַם.

WDAF 610
7.00—קענזאַס סיטי. עוועריעדי סטונדע.

WENR 870
8.00—שיקאַגאָ. היים־קרייז מוזיק.

WOW 590
8.00—אָמאַהאַ. פאַרשייד. פּראָגראַם.

WTAM 1070
8.30—קלעוולאַנד — אַר. קוי. א. שטונד־ע

WMAQ 670
9.00—שיקאַגאָ. פיטשער.

WGN 720
9.30—שיקאַגאָ. סימפאָניע.

WMAQ 670
10.00—שיקאַגאָ. טאַנץ מוזיק.

WLW 700
11.00—סינסינאַטי. טאַנץ מוזיק.

NEW PALACE THEATRE

היינט און מאָרגן

"דאָס גאָלדענע קאַלב"

מוזיקאַלישע מאָוויטאָן קאָמעדיע אויף ריידנדע קאָמעדיע, פּאַקט נייעם און פיטשורעטס

אין פּעלעס טעאַטער

זייער א שיין און אַמוזיראַנדיק בילד ווערט היינט געוויזן אין פּעלעס טעאַטער. דאָס איז א מוזיקאַלישע מאָוויטאָן קאָ־מעדיע פון ליבע און געלעכטער "דער גאָל־דענער קאַלב", מיט דזשעק מולהאָל, סו קאַראַל און אַנדערע אָנגעזעענע אַרטיסטן. עס ווערט געוויזן א ריידנדיקע קאָמעדיע, פּאַקט נייעם און פיטשורעטס. זעט און הערט עס אין פּעלעס טעאַטער. יעדער בילד — אַן ערן־נאַסט.

די ווינניפּעג טשאַפּטער־הדסה

בעט אייך העפלאַכסט צו קומען צו א

ברידזש און וויסט

וואָס וועט אָפּגעהאַלטן ווערן

מאָרגן, מיטוואָך סעפּט. 10טן
8.30 אַוונט

אין ציון זאַל

קומט און ברייגנט אייערע פריינט מיט וועלן פיין פאַרברייגנען

ארבעטער פאַרלאַנגט
HELP WANTED

א גרויסער קאַנאַדער שפּיין פּראָ־זוקט מאַנופעקטשורער פאַרלאַנגט די באַ־דינונגען פון א דערפאַרענעם סיילס־מאַן מיט גוטע פאַרבינדונגען אין ריטייל טרייד. א פאַרהייראַטער מאַן פאַרנעצירן, וועלכער האָט די העכ־סטע רעפערענסעס.

די פאָזישאַן שטעלט פאַר א גלענ־צענדע געלעגנהייט פאַר פאַרשריט אין א ערשט קלאַסיקער אָרגאַניזאַ־ציע. ניט אַן עלטער, דערפאַרונג, איניציטיקע פּאָזיציע און סאַלאַרי. אַלע ענטפערס געהיים, צו דאָס אידישע וואָרט, באַקס 1291.

:: צו פאַרענטן ::
FOR RENT

צו פאַרענטן 1 אָדער 2 שיינע רומס מיט אַלע באַקוועמלאַכקייטן. זיך ווענדן אין 284 באַראָאס עוועניו, טעלעפאָן 52 393.

צו פאַרענטן צוויי גרויסע נייע דעקאָרירט רומס צו א קאַפּל. אָוק פלאַרס. הייסע וואַסער באַהייצונג. אַלע באַקוועמלאַכקייטן. זיך ווענדן אין 451 מאַניטאָבא עוו.

צו פאַרענטן א סוויט פון 4 גרויסע רומס נייער עלעקטרישער אויוון, אַנטקעגן נאָר קוויי סקול, 125 לאַסטער סטריט, טעלע־פאָן 53 825.

צו סובלעטן א סוויט פון 4 רומס אין באַלטיק אַפּאַרטמענטס, אויף דעם ערשטן פלאָר. זיך ווענדן אין סוויט 1 באַלטיק אַפּאַרטמענטס.

:: צו פאַרענטן ::
FOR RENT

צו פאַרענטן א 3 רום סוויט אין א גוטן בלאָק, אָוק פינישד, מייפּל פלאָרס, עלעק־טריק אויוון. מעסיקע רענט. זיך ווענדן נום דושענעטאַר אַראָראַ קאָרט, 567 עלגין אַוועניו, טעלעפאָן 55 488.

צו פאַרענטן 2 גרויסע סוויטס אָדער פלעעס, 5 רומס יעדערע, סטים היט, הייס־סע וואַסער. לופטיקע רומס. 182 מאַני־טאָבא עוועניו, טעלעפאָן 51 188.

צו פאַרענטן א 2 רום סוויט, באַזונ־ער אַריינגאַנג. גאָן אויוון. מעסיקע רענט. זיך ווענדן אין 325 רעדוואוד עוועניו. פרעגן פאַר מרס. קאָהען.

באַהייצטע סטאָר

1422 מיין סטריט, הערסאָן האַל, גוטער ביזנעס לאָקיישאָן. ליכטיק, גרויס, סטים באַהייצט. זייער מעסיקע רענט. ווענדן

WINNIPEG TRUSTEE CO.
322 Main St. Phone 29 054

א 4 רום הויז, פולי מאָדערן, נייי דעקאָ־רירט, אין 28 קאַטידראַל עוועניו, צו פאַר־רענטן אָדער פאַרקויפן. זיך ווענדן צו מרס. וואַכנאַוו, 323 מאַניטאָבא עוועניו, טע־לעפאָן 51 519.

צו פאַרענטן צוויי נייי דעקאָרירטע רומס אין 306 באַיד עוועניו, טעלעפאָן, הייסע וואַסער און אַלע באַקוועמלאַכקייטן.

:: צו פאַרקויפן ::
FOR SALE

סוויטס צו פאַרענטן

באַלפּוריאַ אַפּאַרטמענטס, קאַטידראַל און מיין סטריט.

נאָרט פאַנאַמאַ בלאָק, מאַקריי עוועניו נאָבל בלאָק, אַלפּרעד עוועניו, איסט אַף מיין סטריט.

קאַרמען אַפּאַרטמענטס, באַראָאס עוועניו.

גלאָב אַפּאַרטמענטס, סט. דזשאָנס עוו. און מיין סטריט.

רענפריו אַפּאַרטמענטס, מאָונטען עוועניו.

דיימאָנד בלאָק, סעלקירק עוועניו.

אוראַרא בלאָק, סעלקירק עוועניו.

מאַניטאָבא בלאָק, מאַניטאָבא עוועניו.

דער איינציקער פּלאַן וואָו איר קאָנט קריגן א סוויט פון 2 רומס ביז 6 רומס אין אַנקלאַנג מיט אייער געשמאַק און פאַר דעם פריין וואָס איר ווילט צאָלן, אין ביי

Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאָנס 761 55 און 807 58

צו פאַרקויפן א הויז אויף מאַטעסאָן עוו. נאָענט צום בית יתומים. א פולשטענדיק מאָדערנע הויז. פריש רעמאָנטירט אינ־ראַל. 7 רומס און צוויי שיינע בעד רומס אין "אטיק". הייסע וואַסער באַהייצונג. אַלע באַקוועמלאַכקייטן. א באַרגען. טע־לעפאָנירט 56 422 פאַר אָפּאַינטמענט.

צו פאַרקויפן א שיינע 6 רום הויז אין נעגעוואַוד קרעסענט. טעלעפאָנירט 349 502, 144 נלענוואוד קרעסענט.

באַראָאס עוועניו, נאָענט צו מיין סטר., 6 רום פולי מאָדערן הויז אין ערשט קלאַ־סיקן צוישטאַנד, האַרדוואָד פלאָרס, פריין $4.000. אייף זייער לייכטע צאָלונגען.

אַבערדין עוועניו, א מאָדערנער 5 רום קאָטעדזש, נייי דעקאָרירט, מיט גוטן גאַ־ראַזש. פריין $2.750.

סט. דזשאָנס עוועניו, לעבן מיין סטר., א גרויסע ערשט קלאַסיקע הויז מיט שנעל פאַרקויפט ווערן פאַר האַלב פריין. האַרד־וואָוד פלאָרס, הייסע וואַסער באַהייצונג, מיט בעסטן אויל בוירנער, שיינע ליכטי־קע צימערן. אויב איר ווילט א באַרגען, זעט אונז שנעל.

אויב איר ווילט א הויז, זעט

ח. פּערלמאַן און ג. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
796 Main Street Phone 51 000

S S S S S S S S S S

געצוואונגען צו פאַרקויפן

א ריכטיק גוטע 8 רום פולי מאָדערן הויז אויף באַראָאס עוועניו. מיט אָוק פלאָרס אַן פיניש. הייסע וואַסער באַהייצונג. פיר בעדרומס אַפּסטערס און סליפינג באַלקאָ־ני, 33 פוס לאַנג, גוטער גאַראַזש. גוט ווערט $6.000, אָבער וועלן אָנגענומען $5.000. מיט $1.000 קעש, אויב באַלד פאַרקויפט. רופט אָפּ

MR. LAWRIE, OF
J. J. SWANSON & CO. LTD.
601 Paris Bldg., Phone 26 349
or Evgs. 503-007

:: צו פאַרענטן ::
FOR RENT

באַלטיק אַפּאַרטמענטס

מאַניטאָבא עוועניו.
צו פאַרענטן 3 און 4 רום סוויטס, נייי דעקאָרירט. סקרינד באַלקאָנס.
מעסיקע רענט
זיך ווענדן צום קערטייקער סוויט "די." טעלעפאָן 56 668

געפּוירנישטע רום צו פאַרענטן

זיך ווענדן צו

484 פלאָרא עוועניו

צו פאַרענטן א 6 רום הויז, וועט זיך אָפּ־לייזיקן דעם 10טן סעפּטעמבער. זיך ווענ־דען צו

MISS PATTERSON—465 Flora Ave.

NOKOMIS BUILDING
האַרגרייוו און קאַמבערלענד
ווינשנסווערטער גראָונד פלאָר ספּייס צו פאַרענטן. פּאַסיק פאַר לייכטער מאַנופעקטשורינג אָדער אָפיסעס. גי־דערעקטער אינשורענס רענט.
THE J. McDIARMID CO., LTD.
201 Nokomis Bldg. Phone 26 294

צו פאַרענטן א 3 רום סוויט אין א גוטן בלאָק, אָוק פינישד, מייפּל פלאָרס, עלעק־טריק אויוון. מעסיקע רענט. זיך ווענדן נום דושענעטאַר אַראָראַ קאָרט, 567 עלגין אַוועניו, טעלעפאָן 55 488.

צו פאַרענטן 2 גרויסע סוויטס אָדער פלעעס, 5 רומס יעדערע, סטים היט, הייס־סע וואַסער. לופטיקע רומס. 182 מאַני־טאָבא עוועניו, טעלעפאָן 51 188.

צו פאַרענטן א 2 רום סוויט, באַזונ־ער אַריינגאַנג, גאָן אויוון. מעסיקע רענט. זיך ווענדן אין 325 רעדוואוד עוועניו. פרעגן פאַר מרס. קאָהען.

באַהייצטע סטאָר

1422 מיין סטריט, הערסאָן האַל, גוטער ביזנעס לאָקיישאָן. ליכטיק, גרויס, סטים באַהייצט. זייער מעסיקע רענט. ווענדן

WINNIPEG TRUSTEE CO.
322 Main St. Phone 29 054

א 4 רום הויז, פולי מאָדערן, נייי דעקאָ־רירט, אין 28 קאַטידראַל עוועניו, צו פאַר־רענטן אָדער פאַרקויפן. זיך ווענדן צו מרס. וואַכנאַוו, 323 מאַניטאָבא עוועניו, טע־לעפאָן 51 519.

צו פאַרענטן צוויי נייי דעקאָרירטע רומס אין 306 באַיד עוועניו, טעלעפאָן, הייסע וואַסער און אַלע באַקוועמלאַכקייטן.

:: פערזענלאַכעס ::
PERSONAL

טענץ יעדע נאַכט אין אונזערע קלאַסן מיט ווינניפּעג׳ס בעסטע טענצער נוטע פאַרטנער פאַר אַלעמען
קאָמפּלעט קורס, פריוואַט לעסאָנס $5.00.
PROF. AND MISS SCOTT
200 Portage Ave. Next Lyceum. 88 106

מיטשעל און מיטשעל
רעגיסטרירטע פּעטענט אַטאָרנעס, 718 מעקאינטייער בלאָק, ווינניפּעג, פּעטענטס, טרייד מאַרק געזומען אין אַלע לענדער. ריזאָנאַבל טערמס. טעלעפאָן 88 747.

מרס. י. פּערלמאַן
דרעסמאַכערן
נייסטע פאַל מאָדעלן
דרעסעס און אוטפּיטס
מעסיקע פריזן
482 Balmoral St. Ph. 30 902

נעלט!

פאַר אייערע באַלריקע נויטן

$50 ביז $500

צוועלף מאָנאַטן צו באַצאָלן עס צוריק. ריזאָנייבל ריינטס. פּינסקלאַכע באַדינונג. שטרייענג פאַרטרוילאַך

אָפן טעגלאַך ביז 7.30 נאַכמיטאָג.
General Loan and Insurance Agency
718 Somerset Block, Winnipeg
Phone 24 789

R.B. ORMISTON
פּלאָריסט
צוויי סטאָרס צו אייער באַדינונג
96 Osborne St., Phone 42 386
340 Portage Ave., Phone 24 791
בקומען טעלעגראַפירט איבעראַל

לייף אינשורענס
בעסער צו האָבן א פּאָליסי און ניט דאַרפן עס, איידער דאַרפן דאָס און ניט האָבן.
P. A. TEMPLETON
807 Electric Railway Chambers
Phone 89 688

דיינקט!

אייער נייער סוט פאַר ראָש השנה

$25

געגייט אַדער פאַרטיק געמאַכט

SCANLAN & McCOMB
417½ PORTAGE AVENUE
טעלעפאָן 22 282

פּלאָמבינג און היטינג
ערשט קלאַסיקע באַדינונג צו יעדער צייט.
טערמס זייער מעסיק
A. KLONOFF
542 Magnus Ave. PH. 51 777

מעדזשיק געז אין פאַרגלייך צו גאַזאָלין 3 סענט א גאַלאָן

ניט שע־לאָבער גאַראַנטירטער פּראָ־דוקט, געגוצט פון די גרעסטע באַס קאָמפּאַניס. לייבלס, צירקולאַרן, לע־טער הערס מיט אַנענט׳ס נאַמען צוגע־שטעלט. איינצעלחייטן און פּרואוו פריי.
P. A. LEFEBVRE & CO. LTD.
Box 1, Alexandria, Ont.

געשעפט געלעגנהייטן
Business Opportunities

דזשענעראַל סטאָר צו פאַרקויפן אַ־ער צו פאַרענטן אין א גוטן דייטשן און מע־נאָניטישן סעטלמענט. א גוטע געלעגנהייט פאַר אימעאַן. זיך ווענדן צו דאָס אידישע וואָרט באַקס 1312.

א גוט נייענ־יקע ביזנעס צו פאַרקויפן, ווייל עס איז ניטאָ ווער עס זאָל אָנ־ענדן. זיך נאַכפרעגן אין 124 מיין סטריט.

:: שטעלע פאַרלאַנגט ::
SITUATION WANTED

א סינגל באַי, 22 יאָר אַלט, פאַרלאַנגט א שטעלע אין א קאַנטרי דזשענעראַל סטאָר. האָט איבער 5 יאָר דערפאַרונג. קאָן האַלטן סטאָק, דערט ענגליש, רוטענייש און דייטש קאָן נעבן גוטע רעפערענסעס. זיך ווענדן צו דאָס אידישע וואָרט באַקס 1311.

א באַי 6 מאָנאַטן אין לאַנד, פון א פיינער פאַמיליע, זוכט א דזשאָב אין א קאַנטרי, זאָל לערנען מיט קינדער, דערפאַר זאָל ער קאָנען גיין אין סקול. פאַרלאַנגט ניט קיין ווייזשעס. זיך ווענ־דען צו דאָס אידישע וואָרט באַקס 1364.

מיט קרעדיט, אַן ערשט קלאַסיקע דערפאַ־רענע לערערן אין ענגליש. איז ווילן אָנ־צונעמען לעסאָנס. טעלעפאָנירט 55 278, אָדער זיך ווענדן אין 525½ דזשאַרווויס עוועניו.

א גרינער באַי מיט עקספּיריענס פון דער היים פאַרלאַנגט א דזשאָב אין א קאַנטרי סטאָר. ווילן צו אַרבעטן פאַר קליינעס געהאַלט. קאָן אייך לערנען מיט קינדער אויב נויטיק. זיך ווענדן צו דאָס אידישע וואָרט באַקס 1389.

כאַקאַנטמאַכונג

א חזן וואָס איז צו גאָט און צו לייט, סומט נאָר וואָס אַן קיין ווינניפּעג, זוכט א שטע־לע אין שטאָט אַדער קאַנטרי. פאַר ימים נוראים אַדער א נאָנץ יאָר. "אַפּנדיק צו פרידן צו שטעלן אַל צד היותר טוב. זיך ווענדן אין 657 סעלקירק עוועניו.

אַדווערטייזט אין "דאָס אידישע וואָרט" — עס וועט זיך אייך באַצאָלן